

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ an 4'50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor.
 $\frac{1}{4}$ an 6 cor

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl. a treia
oară 10 fl

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Cei douăzeci de mii

de oameni, cari eri s'au adunat la Alba-Iulia, ca în numele bisericii gr. catolice românești să protesteze împotriva atacului perfid, ce i-se pregătește, vor fi o eternă dovadă, că poporul nostru credincios nu va suferi nici când, ca să fie dismembrat din corpul provinciei mitropolitane și incorporat la o altă biserică străină de noi! Va fi o vie dovadă pentru toți aceia, cari prin machinațiuni, vorbe seducătoare și alte mijloace, poate nu chiar alese au crezut, că tulbură situația bisericii noastre marcată prin bula Ecclesiam Christi. Alba-Iulia le-a dat răspunsul, că mai este un factor mai puternic decât ei — biserica vie, mulțimea mare a credincioșilor, cari în definitiv au cuvântul hotărâtor într-o cauză atât de importantă, care îi privește.

Și cuvântul acesta s'a spus cu toată hotărârea și competența. Pe lângă toate tempestățile, exundările, lucrul grabnic al economiei, am văzut pe pământul Bălgradului tot colțul pământului românesc reprezentat: din Chioar, Sătmar și Maramureș și până la cea mai neînsemnată parohie din Secuime. Acolo au fost preoții, curatorii, fruntașii, credincioșii, iar cei pe cari i-au oprit în cale apele revărsate, au dat telegrame aderând la hotărârea, ce se va lua de adunare.

Așa o zi memorabilă și înălțătoare de inimi cum a fost ziua de 29 Maiu n'a mai avut biserica noastră dela Sfânta Unire. După cele ce s'au petrecut acolo, în sufletele noastre numai o credință mai poate trăi, că Roma, care are cuvântul ultim în chestia episcopiei maghiare, Roma nu poate trece peste dorințele noastre cuprinse în rezoluția dela Bălgrad. Și dacă chiar s'ar fi făcut unele enunțări de natură

principiară, Roma va trebui să vadă, că pentru biserica gr.-catolică română, contemplata episcopie e chestie de existență.

A răscoli sentimentele și nădejile noastre din temelii, a ne zdrobi convingerea, că biserica nu ne e destul de puternic scut pentru ființa noastră ca popor, înseamnă a desconsidera toată acea muncă, de două sute ani, ce înaintașii noștri au săvârșit-o în interesul Unirii și prin ea în al neamului românesc. Noi nu putem presupune așa ceva dela Roma. De unde au răsărit nădejile tuturor popoarelor părăsite, care au ridicat totdeauna pe cel slab și impilat — nu poate trece peste strigătele noastre de protestare...

Voi iubiți credincioși v'ați făcut în Maiu o mare datorință. Ați arătat, că precum vă e de scumpă limba și naționalitatea pe atât vă e de prețioasă credința părinților, a strămoșilor vostri. Biserica totdeauna a fost casa lui Dumnezeu, în care voim ca sufletul nostru să se înalte neconturbat și liber, iar buzele noastre să rostească rugăciunea și cântarea în graiul părinților noștri.

Marele meeting dela Alba-Iulia.

— Raport special al „Unirii”. —

Și trenurile păreau oboseite de atâta povară. Veniau Românii din cele mai depărtate colțuri, cu mie cu mare, să-și ridice și ei glasul în contra barbariei ne mai asemuite: smulgerea limbei românești dela sfintele altare. Nu înzadar s'a trâmbitat atâta vreme: la Alba-Iulia! căci acest glas a fost auzit și în cele mai depărtate colțuri, și i-s'a dat răspuns. Să nu exagerăm, au fost aproape 20 mii de oameni.

Sostrea.

Convocatorii meetingului au sosit încă de seara. Noaptea toate trenurile aduceau mulțimea ce venea insufletită din toate părțile. La gara din Teiuș aglomerația era foarte mare. Primul tren de noapte avea 37 vagoane pline de călători. De pria împrejurimi, cei ce au voit să iee parte la meeting

au plecat pe jos din zori cu sutele. Piața din Alba-Iulia, Miercuri dimineața era aproape literalmente plină de mulțimea celor ce-au sosit.

Dimineața s'a celebrat o sf. Liturgie. Au slujit aproape de mormântul marelui arhieru Athanasie în biserica dela mănăstire can. Domide, dr. Marcu, dr. Suci, S. Roșian ș. a.

Deschiderea adunării.

După 10 ore în parcul orașenesc, care, mișuna de mulțimea celor ce sosiră și cari prin varietatea portului și prin expresia feței făceau un tablou foarte caracteristic, încep a sosi rând pe rând convocatorii adunării. Sunt corespondenți dela toate foile românești dela noi, apoi dela Epoca, Adevărul și Dimineața, H. Stahl pentru Agenția română și Minerva, dr. Friedmann pentru Magyar Távirde și alții.

Publicul aclamează călduros pe venerabilul Gheorghe Pop de Băsești și pe ceilalți membrii iubiți ai partidului național. Cei sosiți din Sătmar, de prin Sălagiu și Maramureș sunt rânduiți aproape de masa presidială, ca unii ce-au venit mai de departe și ca unii ce poate nici odată n'au luat parte la adunări românești. Deodată peste mulțime răsună glasul deputatului Ștefan Pop: Iubit popor! Viu emoționat stau înaintea voastră pentru că știu că azi prin voi grăește Dumnezeu...

Spune cum la începutul anului s'a pornit un vifor puternic, ce-avea de gând să răstoarne din temelii sfânta biserică românească. Oameni fără biserică și fără Dumnezeu cari în vremuri grele totdeauna l-au tăgăduit și inima cărora e goală de orice credință, au voit să-și pună săcurea la rădăcina bisericii noastre. Dar nu la lumina soarelui, nici cu armele adevărului, ci pe ascuns, ca cei chemați să nu-și poată apăra drepturile lor. Deputații naționaliști au băgat de seamă însă lupta acestor soboli, cari voiau să scurme sub biserica noastră românească și au convocat o consfătuire a inteligenței noastre la Budapesta, care a hotărât să se țină o mare adunare a bisericii române unite. Spune în câteva cuvinte începuturile unirii ca Roma și cum neamul românesc s'a făcut aici în răsărit apărătorul credinței catolice. Arhireli bisericii unite s'au întrecut apărând cu viața biserica lor, și'n această luptă marele Inocențiu Ciampoi moare departe de țara sa. Dușmanii bisericii noastre au crezut că acuma e sosit timpul să zgudue din temelii această instituțiune dumnezeiască, dar au dat de ziduri de apărare puternice,

căci Episcopii și Metropoliții noștri și-au plinit datorința. A crezut Pesta jidovită că biserica noastră unită a adormit, și că neamul românesc s'a ticăloșit, de-aceia a aflat că e sosită ocazia potrivită ca să pună mâna pe biserică. „Iată răspunsul nostru!” exclamă vorbitorul între aplauzele furtunoase ale mulțimei: Voi fie care sunteți apostoli ai bisericii unite. Dacă strămoșii noștri au știut s'o apere și noi vom ști, pentru că biserica noastră nu-i o instituțiune seacă, ci e un sfânt locaș unde sufletele năcăjite își caută mângâierea.

Incepând alt șir de idei, vorbitorul arată nizuința dușmanilor noștri de a vîri limba ungurească și în biserică. Dar strămoșii noștri ni-au lăsat porunci sfinte în ceea ce privește limba bisericii noastre și noi suntem blestămați dacă nu le urmăm. Aceste porunci le cunoaște și Maiestatea Sa și noi pe lângă ele rămânem în vecii vecilor. (Oratorul cetește câteva puncte din condițiunile de alegere prezentate sinodului electoral dela 1868). Arată mai departe progresele realizate prin sf. Unire cu Roma. Citând un pasaj din Titu Maiorescu și un alt pasaj din Jorga spune cum biserica noastră a propovăduit totdeauna unitatea culturală și că adevărata civilizație pentru poporul nostru cum și toată cultura neamului românesc se datează dela sfânta Unire.

In sfârșit propune de prezident al congresului pe *George Pop de Băsești* și canonicul *dr. Izidor Marcu*; de vice-prezidenți pe *dr. Teodor Mihali*, *Andrieu Cosma* și vicarii *Marchiș* și *Haliță*, cum și pe ceilalți membri ai biroului. Propunerea este viu aclamată și constituirea biroului se primește.

D. George Pop de Băsești deschide adunarea constatând cu multă bucurie că glasul de chemare a aflat așa viu, răsune în inimile poporului și clasează adunarea de

azi ca III-a mare adunare românească. Arată scopul acestei adunări, care este de-a protesta contra tendinței maghiarizării prin biserică, ce se plănuiește prin înființarea episcopiei gr.-catolice maghiare stând în ajutorul Preasfințitelor noștri Arhieri. „Nu ne lăsăm, căci suntem creștini și nu ne dăm limba” — se aude o voce din mulțime „Nu ne dăm până la suflul din urmă!” — strigă țaranul Lakatos din Vasvári.

In contra acestei tendințe trebuie să protesteze întreg neamul românesc deoarece atacul, ce se îndreaptă contra bisericii unite într-o formă amenință și biserica ortodoxă.

— „Vreau să ne iee limba!” — continuă oratorul „Nu ne-o lăsăm!” — exclamă o altă voce din public — nici nouă nu ne trebuie a altuia, dar nici ce-i al nostru nu lăsăm!”

Continuând oratorul arată legătura intimă dintre biserică și neamul românesc, cari sunt una: biserica a neamului, și neamul al bisericii. — Incheie apoi salutând pe toți cei de față și ales pe frații gr. orientali, cari au venit în număr mare să ne audă durerea.

Can. dr. O. Domide.

După deschiderea adunării prezidentul acordă cuvântul canonicului *dr. Domide* dela Gherla. Figura senină a simpaticului canonic, vorba răsunătoare care stăpânea mulțimea a făcut ca vorbirea sa să fie ascultată cu multă atențiune, foarte adese întreruptă de aclamări și aprobări, de aceea o și dăm în întregime după notițele stenografice.

Onorat Congres, Frați români!

La glasul frunțașilor între frunțașii neamului, la glasul lor, care a vestit primejdia ridicată împotriva bisericii și neamului ne-am adunat din cele patru colțuri ale țării,

ca să apărăm comorile noastre: legea și limba.

Legea și limba la strămoși erau vorbe sfinte. Vorbe sfinte trebuie să fie și nouă fiilor, nepoților! Ne-am adunat aci și nu ne puteam aduna mai potrivit în alt loc. Ne-am adunat în orașul Bălgăradului, care pentru noi românii, din multe părți spune o istorie întregă și a bisericii dar și o istorie plină de înduioșare și de jale a neamului nostru. Ne-am adunat dându-ne seama de primejdia, care ne amenință, ne-am adunat cu inimele pline de durere și de îngrijorare. Ne-am adunat ca frați cu frați împreună în unire, legați prin dragoste și lege și cei ce n-au întocmai aceasta lege prin dragostea de neam și de sânge, ca să ne apărăm împreună cu sfatul căci: „unde-i unul nu-i putere, la nevoi și la durere, unde-s doi puterea crește și dușmanul nu sporește”.

Ne-am adunat cu inima plină de durere și îngrijorare dar nu desnădăjduți, dar nu abătunți (Nu! Nu suntem muieri — o voce.)

Astăzi, deși nevrednic, stând la altarul Domnului ca preot m'a izbit o cântare dulce: „Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia”.

Cade-se însă să isprăvim acest lucru în chipul acela de sărbătoare cu demnitatea aceea, pe care însemnătatea momentului o poartă dela noi, între altele cu simțămintele acelea, cari ne caracterizează neamul nostru, pe noi românii. Simțămîntul de supunere, de ascultare, de loialitate, de credință față de aceia, cărora supunere, loialitate, credință le datorim!

Să împlinim acest lucru. Îndreptând glasul și inimele noastre, către acei factori, cari pot să deie mângâiere, pot să deie leac, durerilor și suferințelor noastre.

In locul cel dintâi, înălțat-am în lăca-

FOIȚA.

Spre lumină.

*M'am rădăcit prin codru acesta 'ntunecos
Și nu-i mai dau de margini... Alerg în sus
[și 'n jos,
Dar pretutindeni noapte... și vânturi... și
[furtună...
— Se poate... oarecine asupra mea și răsună...
Și pribegesc departe... Dar al luminii dor
In sufletul meu crește asemeni unui nor...
Zădarnic caut în drumu-mi în negură vr'o
[poartă!...
— Voiu fi moștean, pe semne, blăstămului
[de soartă... —*

*Curg nourii pe boltă ca apele pe prund,
Și tot mai tare 'n codru și 'n negură m'a
[fund...
Și par'că văd portalul... El două lumi le
[mbină,
Și-i singura cărare, ce duce la lumină...*

Vasile Al-George.

Santa Caterina di Siena.

de
Selma Lagerlöf.

Traducere de Valeriu Crișian.

(Continuare și fine).

Ea începe a-l mângâia, iar el începe a plânge cu hohot.

Cine ești? o întrebă el.

— Sunt fata văpșitorului Luca Benimcasa. Mama mea e Lapa. Noi ședem din jos de claustru Dominicanilor.

— Știi — zise Pungo. — Știi și aceea, că ai îmbrăcat haina de călugăriță. Dar totuși nu știu cine ești.

— Sunt mireasa lui Hristos.

— Și de unde o știi asta?

— Eram de șase ani. Într-o seară am mers cu fratele meu în lumea, ce se întinde în dosul bisericii dominicane și privind spre ceriu, am văzut pe dulcele Isus, încunjurat de toate puterile cerești. Lângă El stătea Sf. Petru, Paul și Ioan Evangelistul. Când i-am văzut inima mea a fost pătrunsă de o iubire și o debetare sfântă. Domnul și-a ridicat mâna și m'a binecuvântat, iar eu am ingenunchiat și am fost cuprinsă de o fericire nețărnută. De atunci, Nicolae Pungo, am iubit pe dulcele Isus, ca pe mirele meu.

Bărbatul iar i-a contrazis:

— Pe atunci erai încă o copilă. Ai adormit în livada înflorită și ai visat.

— Am visat? — repetă copila. — Am

visat, de câte ori l'am văzut? Acela a fost vis, când odată în biserică în haine de cerșitor a venit la mine și a cerut milă?

Dar Nicolae era un om foarte încăpăținat și îi zise:

— Și dacă-l iubești pe Hristos, de unde ști, că și el te iubește?

— Ascultă numai, ascultă-mă, și le voi spune toate. Era într-o seară din post. M'am împăcat cu părinții mei și ei s'au învoit, ca să depun votul de castitate și să îmbrac haina de călugăriță, deși locuiam și pe mai departe în casa lor. Era noaptea, zic, dar ultima seară de carnaval și oamenii făcuse din noapte ziua. Pe toate străzile era sărbătoare; de pe balcoanele palatelor înalte atârnav năfrâmi, steaguri și pe balcoane erau doamne de elită. Le-am văzut fața lor frumoasă, colorată de lumina roșietică a torțelor. Făclile băgate în feșnic, ajungeau până la terase. Pe străzi veneau oameni mascați, era o veselie de nedescris, așa că, d-ta s'o fi văzut spuneai, că nu ai văzut nici când o altă bucurie asemenea acesteia. Eu am mers în chilioara mea, dar pentru aceea totuși mai puteam auzi răsetele din stradă. Ceva intern mă îndemna și pe mine, să merg în stradă să aud sgomotul acela al mulțimii. Dar nici când n'am rugat pe Hristos, ca acum, să-mi arete calea pe care am să merg. Și atunci n'am mai auzit nici un sgomot. S'a făcut o liniște adâncă și într-o livadă înverzită, acolo stătea între flori

sul lui Dumnezeu azi dimineată, ridicat-am rugăciune, către Cel preainalt, căci dela el ne vine toată darea cea bună, dela el e darul desăvârșit și dela el am cerut să ocrotască bisericile lui și poporul lui.

Simțăminte de alipire, de dragoste îndrepte-se și către oamenii aceia de pe pământ, cari sunt chemați să înlesnească sarcina noastră, să asculte suspinurile noastre și să ne ștergă lacrimile.

Vorba sfintei Scripturi este: Bate și se va deschide! Cătați și veți afla, cere și se va da vouă. Drept aceea venerabil prezidiu, onorat congres, iubiți frați, propun să dăm expresiune simțămintelor noastre de alipire față de sfântul Scaun al Romei. Să arătăm dragostea noastră, alipirea noastră neclintită de Roma aceea, ai cărei fii ne mândrim a fi de două ori, și după o credință o parte și toți uniți și neuniți, după sânge. (Puternice strigăte Să trăiască).

× Să lăsăm să ajungă expresiunea omagiilor noastre de credință și loialitate la înaltul tron al Maiestății Sale Impăratului și Regele nostru Apostolic!

+ Meargă supunerea noastră, dragostea noastră, alipirea noastră, față de înalt preasf. Sa arhiepiscopul și metropolitul nostru dr. Victor Mihályi. Cătră Preasfinții episcopi Demetriu al Orăzii și Vasile al Gherlei. Ca așa, uniți în suflet cu ei, uniți cu inimile lor să le fim, cum Venerabilul nostru president a zis, într'un ajutor, și Intru împlinirea misiunii datorințelor grele.

Vă rog să primiți această propunere și să încredințăm Venerabilului prezidiu și biroului efectuarea lor.

Propunerea e primită cu vii aclamații și biroul și spedează telegramele acestea.

Cătră Sf. Scaun Apostolic:
Eminentissimo Cardinali Merry del Val
Roma
Vaticano.

Fideles e Clero et laicat Provinciae metropolitanae Alba Iuliensis in hac ipsa Transsylvania antiqua et celeberrima civitate hodie numero amplissimo pro tuendis iuribus Ecclesiae romanicae ab Apostolica Sede solemniter concessis et approbatis in publico comitio congregati summa cum veneratione filiale nostrum obsequium ad pedes Beatissimi Patris deponentes atque paternam Ejus tutelam enixe efflagitantes humiliter apostolicam imploramus Benedictionem. Decisiones comitii proximis diebus sanctae Sedi substernentur.

Georgius Pop, Isidorus Marcu
comitii praesides.

Majestații sale i-s'a spedit depeșa următoare:
Cancelaria aulică.

Wien.

Preoții și poporul român din provincia metropolitană gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș întemeiată din îndurarea Majestații Voastre, intruniți în Alba-Iulia în număr de 15.000, îngrijați pentru viitorul acestei metropolii în urma plănuitei noei episcopii gr.-cat. din Ungaria, plini de încredere și supunere, fiind cu tărie și pe mai departe la între-

gitatea bisericii noastre, la firea și constituțiunea ei și la libertatea deplină a cultului în limba sa liturgică românească, asigurate prin legile fundamentale ale iubitei noastre patrii, depunem omagiile noastre de fidelitate la treptele înaltului tron, pentru a cărui strălucire atât părinții noștrii cât și noi înșine nici-o crutare de sângele și azutul nostru, n'am făcut și nu vom face în viitor.

Gh. Pop de Băsești,
Dr. Isidor Marcu,
prezidenții congresului.

Arhierilor:

Clerul și poporul din Provincia de Alba-Iulia și Făgăraș intrunit în număr de circa 15.000 în Alba-Iulia pentru apărarea drepturilor acestei provincii se alipește cu toată dragostea precum în trecut așa și acum de Excelența Voastră (resp. Ilustritatea Voastră) cerând arhierasca binecuvântare — Vă mulțumeste pentru ostenețele susținute în apărarea acestui sion.

Propuneri.

Dr. Gavriil Tripon, avocat în Bistrița într'o avântată vorbire propune alegerea unei comisuni de 100 persoane, preoți și mireni, cari să redacteze un protest sau mai bine zis un memoriu către sfântul Scaun apostolic al Romei, în care să espue în liniamente precise situația adevărată a bisericii unite și să desvălească în toată golătatea sa ținta, ce se urmărește prin înființarea plănuitei Episcopii maghiare.

După dr. Tripon ia cuvântul în mijlocul

Preacurata Vergură Maria, cu dulcele Isus, care se juca cu niște flori de crin. Am mers la el, am îngennchiat înaintea lor și deodată sufletul mi s'a umplut cu pace și liniște. Iar copilul sfânt mi-a zis:

— Să știi, Ecaterino, că de aici înaintea tui vei fi mireasă și te leg de mine cu credința cea mai sinceră.

— O, Ecaterino!

Și a căzut în genunchi înaintea ei și lacrimi arginții i-se furisau printre genele uscate. Un fior rece i-a străbătut tot trupul lui Nicola.

Atunci fecioara a stat și întorcându-se din lumea bucuriilor cerești, s'a cugetat la oamenii, săraci cu spiritul.

— Soro Ecaterino — zise tinerul cu inima scaldată în lacrimile penitenții — eu nu știu, ce mângâiere cerească mi-ai dat. În numele lui Dumnezeu sunt gata a muri. Chiamă preoții și călugării vreau să mă mărturisesc. Și vei veni să mă petreci pe drumul ultim, ce-l fac în această viață?

— Ce fericit ești, Nicolae Pungo! —

fi zise fecioara. — Vei merge în rai. Te văd ca pe un locuitor a cerului. Din sufletul tău izvoresc raze de lumină, iar împrejurul tău e miros de tămâie. Mângâie-te. Voi veni și te voi petrece pe drumul ultim.

— Apoi l'a dus Ecaterina să se mărturisească. A uitat toată durerea și întristarea. În dimineața zilei următoare sf. Ecaterina era pe piața Marcu aproape de eșafod și să ruga neîncetat Maicei Domnului, Mariei și Ecaterinei din Egipt, martirei fecioare, ca să-i măntuiască sufletul lui.

Piața Marcu devenia din ce în ce tot mai impopulată. Au venit păcălăbii, călăii și judecătorii. Au adus apoi și pe Nicolae, care a urcat eșafodul, cu un zimbet senin.

— Eu pier, Ecaterino și mă voi întâlni cu mirele tău, cu dulcele Isus. Lacrimile tale sunt mângâierea mea cea mai mare.

— Nicolae Pungo — îi zise fecioara — văd ceriurile deschizându-se. Ingerii cobor din cer și-și duc sufletul.

Judecătorii au făcut semn călăului, care

a dat apoi cu barda și sub eșafod curând s'a făcut o baltă de sânge.

Ecaterina a văzut, cum ingerii coborau tot mai în jos, ca să ducă spre ceriu sufletul lui Nicolae Pungo.

Și că trăiești și azi sf. Ecaterino, îmi pare un lucru foarte natural. Cum s'ar putea doar uita seumpa fecioară, inima aceea iubitoare de cei bolnăvi și săraci? Și în micile citadele înaltă spre ceriu aceiași caldă rugăciune:

Pia mater et humilis,
Naturae memor fragilis,
In huius vitae fluctibus
Nos rege tuis precibus.

Ora pro nobis.

Ut digni efficiamur promissionibus

[Christi

Santa Caterina, ora pro nobis.

Deposit de fabricate de

Linoleu.

LEOPOLD HAAS in Cluj, piața
Mátyáskirály Nr. 11.

Își recomandă următoarele mărfuri: Linoleu veritabil de plută pentru tapetarea păreților; tapete fugative pentru prânzitor; fețe de masă din pânză cerată; șofe de obdus sofe (otomane); dantele pentru credeuț; șurțe de pânză cerată pentru copii și dame. Articlii de gumă, suposite de așternut, cotce, păpuși, piepteni, palării de piele, șapei (chipte), călcăie de gumă, pantofi, ghete de gimnastică, galoși șchi în asortiment foarte mare.

Adresa e de moment. — Cătra: Pașcuț. (41) 13—26

uner furtivoase ovațiuni părintele dr. Vasile Lucaciu. Intr-o vorbire entuziastă Sfinția Sa invită congresul să meargă la mormântul lui Athanasiu Anghel primul arhiepiscop al bisericii unite, ca la acel mormânt să evocăm figurile mărețe din trecutul de glorie a bisericii și să ne umplem sufletul de nădejdea biruinții în viitor. Oratorul scoate în relief câteva scene din viața martirilor episcopi ai bisericii noastre, cari au suferit fel de fel de prigoniri și în biserică și afară, dar totuși nu s'au lăsat învinși, că au dus mereu biserică și pe credincioși spre mărire și progres. Mulți se miră cum a putut trăi biserică aceasta în mijlocul atâtor prigoniri. E geniul nemuritor al Romei, care i-a susținut! — exclamă oratorul. Și dușmanii bisericii noastre n'au putut vedea cu ochi buni direcțiunea cea mare și sănătoasă spre cari s'a îndreptat neamul românesc sub povăța acestui geniu, câștigat prin unirea cu Roma, ci-au ținut să compromită direcțiunea aceasta, să compromită legăturile mari cu Roma și Casa domnitoare. Să mergem la mormântul marelui Athanasie! — exclamă oratorul, ca să facem să reinvie acest mare geniu.

În mijlocul unor îndelungate aclamări publicul se îndreaptă

spre cimitir.

Vechea mănăstire călugărească dela Bălgărad stă și astăzi servind ca locuință parohului din Alba-Iulia, Maieri. Alături de ea e biserică încunjurată de petri monumentale. Între biserică și mănăstire e mormântul arhiepiscopului Athanasie, de-asupra căruia fericitul Metropolit Vancea a ridicat la anul 1879 un monument de granit cu inscripție, care începe cu cuvintele:

„Peregrinule stai aici și venerează osemintele apostolului românilor Athanasiu I. Anghel... plin de merite pentru sf. Unire și biserică pentru națiune și patrie, repausând în Domnul, fu înmormântat aici, unde-și așteaptă glorioasa înviere“.

Aproape de acest mormânt s'a ridicat o înaltă tribună acoperită cu covoare țărănești. Părăstasul pentru neuitatul arhiepiscop îl celebrează protopopul Solomon, Lugos; canonicul dr. Iacob Radu, Lugos; protop. dr. Dăianu, Cluj; secretarul Iacob Popa și prof. dr. Rusu, Blaj.

La mormânt vorbește protop. Dr. Dăianu începând cu însemnătarea sărbătorii pogoririi sfântului spirit și făcând lineaminte generale istoria poporului românesc, și mai ales cea bisericească și în special descriind în vii colorii unirea cu Roma. Arată cu citațiuni număroase din Maiorescu, Dobrescu și alți istorici români marea importanță a acelei uniri și roadele ei îmbelșugate și nespuse de mari, ce-ar fi avut pentru neamul românesc, dacă o parte din Români nu ar fi rupt această unire. Încheie cu o frumoasă perorație exprimând în numele repauzatului Episcop credința, că unirea tuturor Românilor nu poate întârzia mult, deoarece părețele despărțitor e așa de subțire și străveziu!

Ne pare rău, că acolo în cimitir n'am avut puțința de-a lua mai multe notițe din această cuvântare într-o adevăr academică. Sperăm însă, că p. dr. Dăianu, nu va întârzia să o reconstruiască și publice, căci ar fi o adevărată lectură înălțătoare.

După Dl. Dr. Dăianu, profesorul Dr. Ioan Sâmpăleanu, dela Blaj, arată în o vorbire populară, ce vrea să fie episcopia maghiară și de ce suntem noi împotriva ei.

Redeschiderea ședinței.

După amiazi la 3 ore. chioscul geme iarăși de lume. Prin o admirabilă cuvântare d. Goldiș salută cu multă căldură pe frații noștri veniți din Sătmar și din părțile cele mai espuse. Dsa însuflețește mulțimea de nedescris.

Se redeschide apoi ședința și dl. dr. Romul Boila cetește publicului telegrama S. Sale Episcopul Radu al Orăzii mari, pe care o publicăm în întregime:

„Nestrămutată încredere având întru vitalitatea măreței opere a părinților noștri dela 1700, implor Darul Domnului peste acei ce-au alergat cu însuflețire în vechea și istorica cetate Alba-Iulia, pentru apărarea drepturilor bisericii gr.-catolice românești, — și dorește ca ostenețele lor să fie cât mai bogate în roduri menite a promova interesele spirituale ale credincioșilor noștri și mărirea neamului românesc“.

Episcopul dr. Demetriu Radu.

Cetirea acestei telegrama a fost acoperită de generale și numeroase aplauze. Celelalte vr'o 60 telegrama sosite până în vremea aceea nu se mai cetesc ci se pomenește numai numele celor ce le-au scris și locul de unde au venit.

Dr. Iuliu Maniu.

Vorbește d. dr. Iuliu Maniu. Încă la apariția d-sale pe tribună este aclamat de lume timp de câteva minute. În decursul vorbirii cetește apoi părți din actele în cauza sf. Uniri cu Roma, cari dovedesc, că strigătul nostru de durere e justificat, și că prin această apucătură asupritorii noștri au făcut atât pe S. Sa Papa să se abată dela aceea lege, cât și pe împăratul.

De altcum dăm în întregime acest preafrumos și interesant discurs.

Domnule președinte Onorat Congres!

Comisiunea esmisă de DVoastră, în lucrarea sa a cărei rezultat mă onorez a Vi-l prezenta a stat sub impresiunea zilelor grele, în cari trăim astăzi. Comisiunea aceasta, care m'a onorat pe mine să Vă raportez DVoastră despre cele ce a hotărât, a văzut, că neamul românesc din această țară și în deosebi biserică noastră română gr.-cat. unită cu Roma, astăzi stă înaintea unui pericol cum n-a mai fost decând această biserică s'a făcut. Este o datorință a oamenilor, ca atunci, când să apropie asupra capetelor lor o primejdie, cu toții să se adune, ca la o altă sfătându-se și umăr la umăr punând să vadă cum ar putea mai bine să se apere de aceea vijelie, care amenință asupra capului lor. Comisiunea DVoastră adânc mișcată de acea mulțime mare a românilor, care se află astăzi aici în număr de aproape 20000 suflete, ca punând umăr la umăr să apere drepturile limbii și a religiei române, a găsit, că prin înființarea bisericii gr.-cat. maghiare un adevărat atentat să îndreaptă contra celor mai elementare drepturi omenești și înainte de toate în contra neamului românesc și bisericii românești. (Voci: așa-i, nu ne trebuie.).

În această convingere comisiunea exmisă de DVoastră a eliberat un proiect de hotărâre, pe care-mi voiți permite a Vi-l ceta. Înainte însă permiteți, ca pe scurt să arăt acele motive, pe cari această comisiune le-a găsit potrivite pentru a-și întări rezoluțiunile sale.

Onorat Congres, atunci când mai întâiu am auzit noi românii despre vestirea înființării unei biserici gr.-cat. maghiare, ni-s'a umplut sufletul și inima de adâncă îngrijorare. Și pentru-ce? Pentru-că vedeam, că această biserică gr.-cat. maghiară vrea să o facă guvernul actual al acestei țări (Jos cu el!) Iar noi știm tare bine, din cele-ee aproape de 150 ani se petrec în țeara aceasta, că dela guvernul acesta ori-ce putem aștepta numai mare bunătate pentru neamul nostru nu putem spera. (Așa-i). E astfel compus, încât este departe de sufletul, de firea, de durerea, și de toate nădejtile poporului românesc. Dar este totdeauna aproape și gata atunci când este vorba, ca să dea o lovitură existenței neamului românesc din această țară. Când am văzut însă cum guvernul acesta planuiește în realitate a face biserică aceasta gr.-cat. maghiară, atunci îngrijorarea noastră s'a prefăcut într-o adâncă indignare, pentru-că într'adevăr am văzut, că prin această biserică plănuită de acest guvern se voiește a se distruge din temelie biserică noastră și se descosidere în modul cel mai brusc dreptul limbii neamului și bisericii ai cărei fi suntem. (Aplauze).

Onorat Congres, ce se plănuește cu biserică aceasta gr.-cat. maghiară? Pe scurt: Vreau, ca prin aceasta biserică să rumpă 104 comune românești, din corpul națiunii române. (Nu lăsăm!) Vreau, ca 104 comune să le rumpă dela sinul bisericii noastre. (Nu lăsăm!) și vreau, ca 76.000 români să-i lipsească de dulceața limbii românești în biserică. (Nu se poate!) Pe 76.000 români voiesc să-i facă pentru noi pierduți pentru toate timpurile. Dacă se întâmplă undeva vre-o nenorocire și pier 100, 200, ba 1000 oameni toată lumea plânge cu lacrimi de durere, că din ceata lui Dumnezeu au murit înainte de vreme 100,200 sau 1000 oameni. Ce să facem însă noi, atunci când vedem, că din sufletul nostru, că din corpul națiunii noastre, printr-o trăsătură de peană a guvernului acestuia, e plănuit să se șteargă din cartea vieții națiunii românești 76.000 suflete românești. (Nu lăsăm, aceasta nu se poate!) Vă întreb eu pe D-voastră: Ar putea fi pe fața pământului un popor cu atât de puțină cugetare, cu atât de puțină simțire, ca văzând că 76.000 suflete de frați dulci de ai lui sunt răpiți, să stee fără să spună un cuvânt de durere, fără se strige măcar odată: Nu-i lăsăm pe frații noștri! (Nu-i lăsăm!)

Fraților și Onorat Congres! Datorința noastră este, ca atunci când este vorba să se rumpă biserică noastră 76.000 de suflete și să se tae din corpul acestei biserici, 104 comune, atunci toți dela cel mai mare până la cel mai mic să strigăm, că nu ne învoim la acest lucru. (Nu ne învoim nici odată!) și cu ultima energie să ne silim a împedeca acest plan infernal!

Onorat Congres! Dacă se va face biserică aceasta gr.-cat. maghiară, ce va urma de aici? Va urma, că din acele biserici de acolo va fi scoasă limba românească, dela altarul sfânt al D-lui. (Nu lăsăm!) Se va întâmpla acea, că în locul acestei limbii dulci pe care am primito noi dela mamele noastre, va intra o limbă străină, care fie dragă altora a cărora este, dar nouă nu ne trebuie. (Cum ne-am născut așa murim!) Se va întâmpla onorat Congres, acea, că din drepturile acestei metropolii se va rumpe o parte însemnată și lupul va putea intra în

stăna aceasta frumoasă și puternică a neamului românesc. (Nici odată! Turbe lupii!)

Un vechiu învățat a scris despre neamul românesc înainte de aceasta cu sute de ani, că acest popor luptă mai mult pentru limba lui, decât pentru viața lui. (Așa-i!) Biserica aceasta gr.-cat. română, unită cu Roma s'a făcut la timpul său pentru aceea, ca neamul românesc să fie mai liber în folosința limbei sale la sfântul altar și în biserică. Atunci când înaintași noștri acum 200 ani au făcut unirea cu Roma, au făcut-o chiar pentru aceea, ca să-și apere limba lor, ca să se poată întări în aceasta limbă, slujind și la altarul Domnului cu limba românească. Atunci însă Onorat Congres, când strămoșii noștri au făcut aceasta unire cu biserica Romei, au făcut o scrisoare chiar aici în orașul acesta, în care au pus condițiunile, în cari românii, înaintașii noștri fac aceasta unire sfântă cu biserica din Roma.

Onorat Congres, eu cred, că astăzi, în momentul acesta istoric, când ținem aceasta adunare în același oraș, în care pentru mărirea lui Dumnezeu și pentru întărirea limbei și a nației noastre s'a făcut această unire, ar fi o mare greșală, dacă n-am ceti acel document, ca să se audă și să se vadă înaintea tuturor, cum s'a făcut atunci această unire cu Roma și cum au crezut ei așa credem și astăzi, că prin această biserică vor apăra națiunea noastră, limba noastră, obiceiurile noastre și cultura națională română. (Să auzim!)

Scrisoarea-i subscrisă de în veci neuitatul episcop Atanasie și toți protopopii și sună în partea ei a doua în modul următor:

„Inse într-o acesta chipu ne unim și ne marturisim a fi madularile santei Catholice Beserici a Romei, cum pre noi si remasitiile noastre din obiceiulu besericei noastre a reseritului se nu ne clătesca; ci toate ceremoniele, serbatorile, posturile cum pan'acuma asia si de acum nainte se fimu slobodi a le tiene dupa calindariulu vechiu; si pre cinstitul Vladic'a nostru Athanasie nime pat'in mórtea santiei sale. Ci togmai de i se-aru templa mórte se stee în voi'a Soborului pre cine aru atego se fie Vladica, pre care santia sa Pap'a și inaltiatulu imperat se-lu intarésca, si Patriarchul de sub biruinitia inaltiei sale se-lu chirotonésca, și dregatorieloru și Protopopiloru cari sunt și vor fi nici într'unu fel de lucru nime se nu se mestece; ci se se tie cum si pan'acuma. Er' de nu ne voru lasa pre noi si pre ramasitiile noastre intru aceasta asiedare, pecetile si iscaliturile noastre care am dat se n'aiba nici o taria. Care lucru lamu intaritu cu pecetea metropoliei noastre pentru mai mare marturie.“

„Si asie ne unim aceice s'au scrisi mai sus cum toată legea noastră, slujba bisericeii, liturgia, posturile și darul nostru se stee pe loc. Iar, de n'ar sta pe locul acela nici aceste (peceti) se n'aibă nici o tãrie asupra noastră si Vladica nostru Athanasie se fie în capu m. p) si nime se nu-lu halbutaluécească“.

Onorat Congres, Ce-i spus prin această scrisoare? E spus peste orice îndoială, că noi avem dreptul — pentru că așa am făcut legătura — ca să ne ținem în biserică noastră cu slujba noastră, cu liturgia noastră, cu posturile noastre și să ținem limba noastră, așa precum am primit-o dela strămoșii noștri. Și s'a precizat, că intrucat nu ar ținea aceasta nici legăturile noastre să nu aibă putere. (Așa să fie!) Și acum ce se întâmplă onorat Congres? Să întâmplă, că

gavernul acestei țări încearcă la Preasf. Sa Papa dela Roma și la Majestatea Sa, ca ei să nu se țină de legăturile acestea, ci să le rumpă. Ce trebuie noi să facem, când vedem că cineva voințe să nu se țină de contractul încheiat? Noi trebuie într'un cuvânt și într'un glas, să spunem, că aceasta este o călcare a dreptății și că noi nu ne putem învoi la dânsa.

Dar nu numai legea și limba vreau să ni-o scoată din biserică, fără și obiceiurile noastre și ritul nostru, care se numește rit grecesc românesc vreau să-l scoată din biserică și să bage în loc un rit grecesc unguresc. (Nu lăsăm! Să se ducă la ei!) E adevărat că guvernul unguresc și cei dela putere astăzi împreună cu câțiva rătăciți ceareă (Piară!) să înduplece pe patronii noștri, pe Majestatea Sa și pe Sfântul Scaun Apostolic, ca să se învoiască, ca în adevăr acest rit în biserică noastră să se schimbe. Noi însă trebuie Onorat Congres să trimitem rugare fiască, rugând să nu se înduplece la aceasta. (O voce: Să nu cuteze!) Nu numai pentru aceea, pentru că și Majestatea Sa și și legile țării au aprobat aceasta morală încheiată prin decrete imperiale, prin vechile legi transilvane numite Approbata Constitutiones și prin legile din 1868, ci și pentru aceea, că nici Sfântul Scaun Apostolic, nici Majestatea Sa nu poate și nu are dreptul a schimba legea cuiva, de a-l scoate din o biserică și a-l pune în altă biserică, de a-l strămuta dela un rit la alt rit ori cum ar fi acela, ca pe un suflet de om să-l poată scoate dintr'o biserică și să-l bage în altă biserică. (Nu lăsăm!) Are dreptate și dreptul Majestatea Sa și Preasfințitul Părinte, să înmulțescă diecezele românești, să facă cinci dacă vrea, dar nu are dreptul să facă din patru dieceze românești, un rit oriental românesc una a cincea ungurescă nici dintr'un singur suflet românesc măcar un suflet unguresc. (Puternice strigăte de „Să trăiască!“) Legea noastră conform bulelor papali, este lege românească, greco-catolică cu rit oriental românesc și noi credem așa, — și nu vrem să credem altfel — că suntem jurați la legea noastră strămoșească, la aceea lege strămoșească, care apără națiunea română și limba română și la altar și pretutindeni, unde preoții lui pot să ajungă. (Trăiască!) Și noi nu voim, ca această lege românească, în loc de a fi scut limbei și culturii noastre să fie o armă de a fi atacați chiar în limba și cultura noastră, pentru care s'a făcut această biserică!

Dar Onorat Congres, prin înființarea acestei noi dieceze se plănuiește încă ceva. Să plănuiește să se rupă un teritor întreg din provincia metropoliei noastre gr.-cat. unite cu Roma. Asta însă nu se poate, pentru că noi avem o altă lege făcută de însuși Preasfinția Sa Papa dela Roma, în care este pus peste ori ce îndoială, că din această metropolie nimeni, nici când nu poate să ia nici o comună și nici un suflet fără învoirea noastră.

Onorat Congres, în momente istorice așa de grele cum sunt cele de acum trebuie fiecare să cunoască documentul pe care se bazează drepturile noastre. Aici sunteți adunați peste 15.000 români, ar fi o mare greșală, dacă nu li s-ar ceti acel paragraf, care peste orice îndoială arată, că din metropolia noastră nu se poate lua nici măcar

o comună, fără voia noastră. (Nu se poate!) În 1853 la Noemvrie 26 a adus Sfântul Scaun Apostolic dela Roma o bulă numită: „Ecclesiam Christi“ în care carte de lege pentru noi se zic următoarele:

„După ce și veneratul nostru frate arhiepiscopul din Strigoniu ne-a împărtășit renunțarea sa de bună voie dela acest drept metropolitan pentru mai marea mărirea a lui Dumnezeu, celui atotputernic pentru înaintarea religiei catolice și pentru mângăierea și binele sufletesc al românilor din proprie hotărâre cu deplina cunoștință a lucrului și după judecata mătură din deplinătatea puterii apostolice dieceza Făgăraș, care încă dela înființare până în timpurile noastre a fost supusă dreptului metropolitan al arhiepiscopului dela Strigon — o scoatem de sub jurisdicțiunea acelu scaun metropolitan și din supunerea față de același având învoirea sus amintită și o deslegăm din acel drept și din aceea supunere cu autoritate apostolică, așa ca șefii acelei dieceze de rit greco catolic unit, precum și acele comunități bisericești, cari sunt în ea, toate orașele, municipiile, satele, parohiile matre și filii asemenea ordinele călugărești, mănăstirile, instituțiunile de ori ce fel atât bisericești cât și lumești și cele ale ori căru ord călugăresc, apoi toate persoanele de ambele sexe de ori ce grad, de ori ce ord, de ori ce condiție socială să fie *pururea pe o formă sooase și eliberate de sub vechea jurisdicțiune și de sub ori care altă putere și prerogativă jurisdicțională a mitropolitului din Strigoniu, căreiu erau supuși mai înainte*“. Cari fiind așa cu auctoritatea noastră apostolică, din teritoriile diecezelor de Oradea mare și Făgăraș și a celor două prin noi înființate, va să zică de Lugoj și Gherla împreună cu orașele, municipiile, satele și celelalte accesorii ridicăm și înființăm pentru toate timpurile *Provincia bisericească gr. cat. unită cu limba românească și cu scaun arhiepiscopesc metropolitan de Făgăraș al românilor greco-catolici uniți*... Mai departe cu aceeași autoritate apostolică și conferim noiei comunități bisericești metropolitane de Făgăraș ca sufragane atât biserica episcopescă de Oradea mare în Ungaria cât și bisericile episcopesti de nou prin noi înființate a Lugojului și a Gherlei împreună cu toate teritoriile, locuitori și cu toate ce se țin de ele, așa ca susnumitele biserici episcopesti să fie supuse șefului metropolitan de Făgăraș, ce va fi după vremuri *urmând ritul propriu fiind supuși numai în legătura dragostei*“.

Ce însemnează aceasta Onorat Congres? După ce aceasta lege adusă de preasf. Părinte, întărită și de legile aduse în anul 1868 e pus peste orice îndoială, că părțile singuratiche ale acestei biserici și fiii acestei biserici nu pot fi supuși nici când nimănui altuia decât chiar metropoliei din Blaj numită de Alba-Iulia și Făgăraș și episcopilor români gr. catolici după ce aici e spus, că fiecare credincios, fie bărbat, fie femeie, fiecare parohie mică ori mare pentru toate timpurile este scoasă de sub altă putere bisericească se poate ca, — așa fiind întărite drepturile noastre — 104 comune și 76.000 suflete să fie scoase printr'o trăsătură de penă de sub puterea metropoliei noastre și să fie puse sub altă putere bisericească? (Nu se poate!) Și ce fel de oameni am fi noi, dacă am lăsa fără un cuvânt să

se întâmplă aceasta sfruntare pe capul nostru? (Nu lăsăm!) Vă întreb: Dacă oile, cari sunt într-o turmă se adună la olaltă să se apere cu puținele lor puteri, atunci când văd că vine lupul din depărtare ca să rumpă din ieie, numai noi românii să nu stăm la olaltă, să ne adunăm toate puterile ca să apărăm drepturile bisericii și limbei noastre. (Uniți suntem, uniți să fim!) Eu cred Onorat Congres, că atunci când este vorba de a ni se lua limba pe nedreptul atunci când este vorba să ni se rupă metropoliia noastră fără drept atunci fiecare din noi e îndatorat a striga din toate puterile sufletului său: Nu ne învoim la aceasta! (Nu ne învoim!) Avem datorința de a spune, că noi ne ținem de aceea lege, care ne-au făcut-o strămoșii noștri (Așa-i!), care au pecetluit-o ei cu subscrierile lor și să strigăm, că noi ne ținem de acele legi, pe cari Preasfântul părinte și înaltul împărat Majestatea Sa ne-au asigurat prin legi (Așa-i) pentru toate timpurile și a căror îndeplinire o pretindem cu toată țâria. Noi nu putem crede, că Sfântul Scaun Apostolic din Roma, care însuși nu se bazează pe puterea forței brutale ci pe puterea forței morale a *dreptății* și a *dreptului* pe care nu cu milioanele de baionete ci cu puterea etică a adevărului le susține — să disconsidere *dreptatea și dreptul* numai pentru aceea pentru că cei în *puterea fizică azi mai tari decât noi* o pretind așa.

Dar onorat Congres, întreb eu: De ce noi, pe lângă apărarea limbei, legii noastre și integrității Metropoliei noastre, suntem în contra bisericii, care se înființează acum? Suntem pentru aceea în contra ei, pentru că biserica aceea nu se plănuiește, ca să slujască trebuințele sufletelor oamenilor, fără se face pentru aceea, ca să servească trebile politice ale acelor, cari sunt astăzi la putere. (Așa-i!) Nu e vorba despre aceea fraților și Onorat Congres, că aceia, cari vor fi băgați în biserică aceea să se poată mai bine ruga lui Dumnezeu, fără e vorba, ca acei credincioși să fie rupți dela limba și naționalitatea lor.

E adevărat, că acestea au le spun ei când scriu scrisori la Majestatea Sa și la Roma, nu arată lucrurile acestea, fără spun, că atâtea sute și mii de maghiari vreau să aibă și ei limba lor în biserică. Dar Onorat Congres, lucrul nu stă așa, căci unguri adevărați de legea aceea, pentru care fac biserică nu sunt în țara aceasta. Sunt numai români, sau ruteni, acei cari numai din vitregimea timpului și-au uitat limba pentru un moment. Dar aceia Onorat Congres și astăzi se fălesc spunând, că ei sunt români. (Așa-i!) Ei și astăzi plâng de durere, când văd, că și-au uitat limba învățată dela mama lor, dar nici odată nu vin să spună că sunt unguri, fără spun cu fală, că sunt români, frați ai D-Voastră. (Să trăiască!) Că lucrul acesta e adevărat dovedește împrejurarea, că chiar în aceasta adunare se înfățișează foarte mulți din ei spunând, dacă nu în limba românească, dar în cea ungurească că nu vreau altă lege, fără numai legea noastră, legea românească.

Naționalitatea unui popor nu o constituie numai limba lui ci întreaga viața lui sufletească, toate tradițiile, toate aspirațiile sale și întreaga sa făptuire. A spune, că frații noștri lipsiți de limba lor sunt maghiari e o vicleană apucătură pentru a justifica înființarea bisericii greco-catolice maghiare în scopul, ca prin ea și alții mulți și pe urmă toți se ne uităm, să ne perdem limba românească și atunci despre noi toți se poată spune ei că suntem maghiari! Aici vreau prin aceasta biserică maghiară ridicată acum numai în părțile extreme a românilor cu încetul să intre până la inima corpului nostru național ea să ne distrugă pretutindeni și în toată întinderea noastră așezămintele bisericesti naționale.

Aici vreau ca prin aceasta biserică se câștige un mijloc pentru ajungerea scopurilor lor politice cari muncesc țara întreagă, pe noi ne constrânge la o extremă sfortare de apărare proprie. Prin urmare Onorat Congres, după-ce înființarea acestei biserici, este împotriva națiunii noastre românești în contra limbei noastre, împotriva scrisorii, pe care au subscris-o înaintașii noștri, după-ce este în contra drepturilor asigurate prin bulle papale și în contra legilor acestui stat, trebuie să aducem o hotărâre, în care să spunem, că nouă aceasta biserică nu ne trebuie. (Aplauze prelungite!) Și să spunem, că nu ne învoim să se rupă nici măcar o comună și nici un singur suflet, din corpul națiunii, din corpul bisericii, dela sinul sfintei noastre legi strămoșești!! (Nu lăsăm!!)

În urma acestora în numele comisiunii esmise rog Onoratul Congres să binevoască a aduce următoarea rezoluțiune:

I. 1. Având în vedere, că înființarea noiei episcopii gr. cat. maghiare prezentată la Roma ca o episcopie gr. cat. cu limbă grecească nu o îndreptățește nici istoria și nici lipsele sufletești ale așa numiților gr. cat. maghiari,

2., Având în vedere, că înființarea noiei episcopii gr. cat. maghiare, o osândeste scopul bisericii lui Hristos de a nu face din biserică un instrument politic de desnaționalizare și de siluire, și o osândesc și interesele generale ale bisericii: de a păzi pacea și bună înțelegerea între credincioși și de a încunjura frecările religioase congresul e de convingerea, că înființarea episcopiei gr. cat. maghiare pentru multele rele, cari pot urma din cauza ei, e primejdioasă.

3., Având în vedere, că prin înființarea plănuitei episcopii gr. cat. maghiare, chiar și în forma contemplată de guvern, se calcă în picioare drepturile rezervate de strămoșii noștri cu prilejul unirii lor cu Roma: de a rămânea în ritul și limba noastră românească și că prin ea se vatămă și drepturile date și garantate din partea sf. Scaun și primite din partea noastră: de a fi totdeauna îngremiați la Provincia gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș și astfel, vatămă integritatea teritorială a provinciei noastre metropolitane. Congresul protestează contra înființării acestei episcopii gr. cat. maghiare, așa precum e contemplată de guvernul maghiar.

II. Decide a trimite un memoriu în înțelesul acestei rezoluțiuni la S. Scaun apostolic din Roma și esmite o deputațiune constătătoare din membri biroului congresului la înalt Preasfântul Domn arhiepiscop și metropolit de Alba-Iulia și Făgăraș Dr. Victor Mihaly, pentru a-l ruga să înainteze acest memoriu la S. Scaun. Tot această deputațiune va ruga pe In. P. S. Arhiepiscop și Metropolit, ca împreună cu P. S. Arhieri sufragani să conducă în timpul cel mai apropiat un pelerinajiu la Roma.

III. Pentru îndeplinirea hotărârilor luate Congresul esmite o comisiune de 50 membrii care va avea să ia toate măsurile necesare și legale întru apărarea drepturilor autonome ale bisericii române gr. cat. unite cu Roma, și pentru păstrarea limbei românești în aceasta biserică chiar și în cazul dacă episcopia plănuită s'ar înființa.

Însași bulla mai înainte citată spune, că scoate diecesele de Făgăraș și Oradea-mare de sub puterea metropolitană a Strigonului după-ce acesta s'a învoit la aceasta. S'ar putea acum, ca o parte a Metropoliei noastre să se rupă dela noi fără a fi întrebați în contra voinței Metropoliei noastre?

Onorat Congres! Memoriul, care va fi să se strimită la sfântul părinte în Roma, îl va ceti îndată înaintea D-voastră d. dr. Alesandru Vaida-Voevod. Eu vă rog pe D-voastră să binevoiți a primi proiectul de rezoluțiune. (Se primește!) Să binevoiți a primi memoriul, care se va ceti. (Primim!) Dar mai ales vă rog un lucru. (Să auzim!) Vă rog, ca precum înaintașii noștri la timpul lor au luptat mai mult pentru limbă, decât pentru viață, așa și D-voastră să luptați tot asemenea. (Luptăm, totdeauna!)

Onorat Congres! Noi vom face tot posibilul, ca să se audă glasul nostru acolo unde să diriguiește soarta popoarelor. Dacă însă cu toate protestările noastre totuși s'ar întâmpla să se înființeze acest episcopat gr. cat. maghiar, noi să luăm o făgăduință, că limba care ne-a dat-o Dumnezeu și legea noastră românească strămoșească nu lăsăm să ni se iei prin nici o iscălitură potrivnică. (Nu lăsăm!) Noi să făgăduim, înaintea sufletului nostru și înaintea lui Dumnezeu (Voci: Cu jurământ!) că ori cât s'ar șterge limba noastră pe hârtie, noi să nu o ștergem din miutea și din sufletele noastre și să nu o lăsăm din biserică noastră. Cei puternici pot face multe hârtii și multe iscălituri, dar viața oamenilor nu o pot șterge. Viața noastră nu plătește nimic, fără limba și fără legea noastră. (Așa-i!). Noi cu toții apărând legile noastre strămoșești, apărând limba noastră, să apărăm viața noastră românească, dela care nu este iertat să ne lăsăm! (Călduroase ovațiuni prelungite!). Diplomele puternicilor zilelor se îngălbinesc și se putrezesc, dar credința tare și vie, cea din suflete, și puterea de viață a unui popor viguros și credincios așezămintelor sale dela strămoși erezite: dănuiește în toate timpurile și va învinge toate pedecile puse în schrisoavele timpurilor potrivnice!

E vorba azi de limba și legea noastră

NEUMANN M.

furnizor imperial & regesc cameral și de curte,

Cluj, piața Mátyás király 14.

Pardesiu dela 32 Coroane în sus.

(45) 11. 44

Mare asortiment de vestminte bărbătești,
de juni și de fete.

Catalog se trimite gratuit și francat.

Costume de modă dela 36 Cor. în sus.

și pentru a apăra limba și legea nici o jefă nu e prea mare! (Călduroase ovacțiuni și aplause prelungite!).

Frumoasă și pornită din un suflet învăpăiat a fost vorbirea Dlui *Dr. Alexandru Vajda-Voevod*. Zgomotul aprobărilor umplu văzduhul. Cel din urmă care a vorbit a fost Dl *Dr. Victor Bontescu*. Dsa a fost mai scurt, dar pentru aceea scumpe și de mare însemnătate i-au fost vorbele. Ceriul se tot îngreuna de norii durerilor noastre și deja aproape la începutul vorbirii Dlui V. Bontescu, a început să se verse ploaia ca dintr'o rupere de nour. Dar aceasta n'a făcut mulțimea să se miște din loc. Dl Bontescu vorbea, lumea asculta cu acelaș interes în ordinea de mai înainte, cu toate că apa străbătuse la piele „Ascultăm până mâne“ striga mulțimea. A fost o însuflețire de nedescris!..

La coborârea de pe tribună a Dlui Bontescu lumea s'a tras pe sub coperișul hotelului.

De-odată zgomotul fu întrerupt prin o clipă de tăcere și zecile de mii de glasuri tatonau: „Deșteaptă-te Române!“ Cât de frumos suna:

Murim mai bine'n luptă cu glorie de-
[plină
Decât să fim sclavi iarăși și 'n vechiul
[nost pământ.

Cât de frumos!... Suna cu atâta însuflețire încât credeai că acum izvoarește din cele douăzeci de mii de suflete ca dintr'unul singur și nu-i „o bucată ruptă“ din inima bardului nostru național Andrei Mureșanu. Urmează iarăși câteva clipe de pauză și apoi de pe aceleaș buze și din adâncul durerii aceluiași suflete răsună „Hora unirii“...

„Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inima română...“
„Iarba rea din holde piară,
Piară dușmanii din țară“.

Cântau preoții, învățătorii, plugarii și toți cei de față:

„Eu ți-s frate, tu-mi ești frate,
Și 'n noi doi un sânge bate“...

Când au sosit Români de prin Sătmar și părțile mai expuse, i-a întrebat, nu știu cum, pe furis un „patriot“ că de ce-au venit la adunarea asta românească, doar ei sunt unguri? Iar ei au răspuns prin hule și huiduri. Și în decursul prânzului poporul din Sătmar a cântat frumoase cântări, învățat fiind de tinărul și harnicul lor preot, care i-a adus și aici în număr așa de mare. A fost aceasta o sărbătoare a neamului nostru și ea va fi un punct principal între paginile istoriei neamului nostru. Se va face un album care va cuprinde amănunțit toate actele acestei impozante serbări, și se vor însemna cu numele toți cei ce au luat parte la acest mare și impunător congres al bisericii unite și se va trimite apoi tuturor celor cari au luat parte ca semn de veșnică neuitare.

Adânc s'a gravat în sufletele tuturor sfântenia acestei serbări... adânc... așa de adânc încât nici un vifor al vremilor nu va putea să o ștergă.

Putem fi mândri c'avem un asemenea popor, care pricepe și ascultă glasul chemător al frunțașilor lui. Putem fi mândri și cu încredere în izbânda viitorului. Ce nu putem face noi, vor face nepoții și strănepoții noștri, numai să fim cu încredere în conducătorii noștri și să nu ne arătăm cu

nepăsare față nici de cel mai mic exces al asupritorilor, care sigur numai spre dauna noastră poate fi!..

Peri-vor atunci dușmanii și se vor topi ca ceara la fața focului!..

Naționalismul creștinesc.

(Continuare și fine).

Cu totul altele sunt însă efectele naționalismului creștinesc. Naționalismul numai în legătură strânsă cu creștinismul, bazat adecă pe principiile religiei creștine, dă sufletului omenesc o armonie deplină. Creștinul adevărat își iubește neamul, limba, obiceiurile bune strămoșești; toate aceste le consideră de niște tesauri firești ai sufletului său, pentru acele se ști încălzi, le ști prețui, pentru acele — dacă trebuie — jefeste comoditate, favoruri personale, avere, chiar viața.

În această privință naționalismul poporului român încă din vechime e cunoscut, căci despre români zice istoriograful Bonfiniu, că: „non tam pro vitae, quam pro linguae incolumitate certasse videbantur“, adecă mai mult și-au apărat limba, decât viața. Dar naționalismului principiile creștinești au să-i prescrie hotarele, că până unde se poate estinde, ca să nu uităm drepturile firești ale altui popor, ale altei limbi și să ne treacă în exces, în nelegiuire.

De aici naționalismul creștinesc este tolerant și cu respect față de drepturile firești ale altor limbi și popoare. Nu cearcă a cuceri prin apucături, prin forță, prin încălcarea drepturilor firești, ci cearcă prin respectarea drepturilor cointelegere, concurență pentru binele comun. Din toate aceste rezultă muncă pacinică, o rivalitate nobilă pentru progres și cultură, întărirea patriei și îndestulirea fiilor ei.

Naționalismul creștinesc s'a născut în lume prin cuvintele Domnului: „Mergând învățați toate popoarele...“ și s'a confirmat prin venirea Sf. Spirit în lume în sărbătoarea Rusaliilor.

Când Sf. Spirit a dat apostolilor darul de a fi înțeleși la toate limbele, iar popoarelor, ca fiecare să audă cuvântul Domnului în limba sa, prin aceasta însuș Dumnezeu a binecuvântat și a sfințit limbile și neamurile și le-a chemat pe toate la înfrățire prin iubirea lui Isus Hristos. „Nu este osebite jidovului și elinului, pentru că acelaș este Domnul tuturor“ zice s. Paul (Rom. 10,12.) iar în alt loc: „nu este jidov nici elin. nu este rob, nici slobod, nu parte bărbătească, nici muierască, pentru că toți una sunteți întru Isus Hristos“. (Gal. 3. 28.) Aici nu neagă s. Paul deosebirea înșirate, căci e absurditate a le nega, ori a le șterge, când acele sunt de Dumnezeu lăsate, sunt dela fire, ci el vrea să zică, că deosebirile de limbă, de neam etc. nu mai sunt, nu-i permis să mai fie motive de ură, de asuprire, pentru că de acum înainte dragostea lui Isus Hristos are să netezească colțurile și ghimpii acestor deosebiri și are să pună stavilă exceselor, ce s'ar putea ivi pe baza lor. Deci creștinismul are să înfrățască neamurile și limbile, nu prin contopirea lor în un neam, în o limbă, ci prin unirea lor în iubirea lui Isus Hristos.

Dar privind noi în jur, ce vedem azi în lume? Vedem pizmă și ură chiar și între națiunile creștine, pe tema deosebirilor de

limbă și naționalitate vedem ură, neînțelegeri, asupriri, prigoniri chiar și între popoarele aceleiaș țări. Semn, că a slăbit în indivizi și popoare dragostea creștinească și spiritul creștinesc. Durere, o eseriem aceasta mai ales noi.

Noi azi suntem mai greu încercați, decât poate ori când altădată până acuma; azi par'că s'au înțeles asupra noastră chiar și aceia, în cari mai mult nădăjduiam. De aceea, când ne trezim, că abia mai putem avea nădejde în altcineva, decât în puterile noastre și în cel ce singur este țaria noastră, că Domnul nu va respinge suspinul unui neam greu încercat, privim spre cer oftând adânc: „Impărate cerească Mângăitorule!“.

E ziua de Rusalii. Sărbătorim pogoria sfântului spirit în lume. Da, ai venit Doamne în lume și ai atins capetele și inimile celor 12 apostoli și prin ei s'a aprins pământul de dragoste dumnezeiască. Dar aceea s'a întâmplat de mult și de atunci lumea s'a răcit. Ai venit Tu Doamne Mângăitorule sfințe și de atunci încoace în lume. Și vii, de câte ori lumea și ori carele creștin te cheamă sincer și te dorește. Dar azi lumea nu te prea dorește. Căci ș'a uitat de tine; și puțini te cheamă din inimă. De aceea dragostea creștinească s'a imputinat între popoare și între oameni și ș'a întărit ura. Noi credem în puterea ta regeneratoare, noi sincer te dorim și din adâncul inimii te chemăm: „Impărate cerească Mângăitorule... vino!“ Vino la noi, că noi azi avem mare lipsă de mângăiere și țarie sufletească. Vino la toți cei ce ne urăsc și ne asupresc; aprinde lumină în mințile lor, ea să ne cunoască, recunoască și să ne respecte drepturile firești, pe cari tu ni-le ai dat, de cari Singur Tu ai dreptul de a ne despoia, dacă de acele ne facem nevrednici. Apoi varsă în inimile lor dragoste creștinească și față de noi. Căci doară și noi creștini suntem. Doar și noi fii patriei suntem, care și nouă ni-e pământ sfânt, căci „ni-e leagăn și mormânt“. Plătim dări ca ori care altul. Slujim țara cu sânge, de câte ori ea cere ajutorul fiilor săi. Muncim mai din greu, trăim mai mizerabil, decât cei mai mulți fii ai patriei. Sau e păcat oare, dacă ne mărturisim de ceea ce ne-ai lăsat? E păcat, dacă creștinește ne alipim de limbă, de numele ce l'am moștenit, ținem la legea, la datinele străbune, cari până acuma ne-au ocrotit? E păcat dacă vrem să ne cultivăm și vrem să ne rugăm și mai departe în limba, ce Tu ni-o ai sfințit? E păcat în noi, ce în alții e virtute? Vino „Spirite al adevărului“ și stărpește naționalismul necreștinesc, șovenismul trufaș, ce samănă ură între limbile și popoarele aceleiaș patri. Atunci de bună seamă că nu se vor afla urmași de ai apostolilor lui Hristos, cărora să le zacă mai mult la inimă, și să aibă mai mare grijă de idea de stat național, decât de idea de stat a lui Hristos. — Atunci nu se va mai pomeni, că în țară creștină, bărbați de stat creștini, cu forța să între în școala unui popor creștin, credincios patriei, susținute și din sudoarea lui și acolo din gura copiilor, limba dulce a mamei lor fără scrupul să o elimineze, înlocuindu-o cu o altă limbă, care ori cum să fie, dar nu-i ca limba mamei. Atunci limba noastră dulce sigur va avea scut, va fi în siguranță măcar la altarele Tale.

Mai demult în bisericile creștine criminalii și cei mai mari făcători de rele, a-

veau asil, loc de scăpare; azi limba noastră, acest dar firesc și prețios, ce Tu ni l-ai dat, nu mai este în siguranță nici la altarele Domnului. Deci vino „Vistierul bunătăților și dătorule de viață” și adă între popoare împărăția naționalismului creștinesc. Din acesta va răsări echitate, pace, înțelegeri între neamuri, cari sunt condițiunile înaintării, ale înfloririi patriei, ale întăririi credinței, ale nădejzii unui viitor mai fericit pentru popoare și pentru indivizi.

Doamne, noi asta o dorim! De aceea azi, din adâncul inimei așa ne rugăm: „Împarate ceresc, Mângăitorule, Spirite al adevărului, carele pretotindenea ești, și toate le plinești, vistierul bunătăților și dătorule de viață, vino..!”

Petru Tâmbaian.

O nedreptate a preoției.

Sunt în deobște cunoscute năcazurile preoției dela sate în jurul primirii emolumentelor sale. Unde este lectical, acela se primește cu greu, dela mulți nu se primește de loc, asemenea ziua de clacă, unde preotul neocupându-se cu economia, acest obligament al credincioșilor se împlinește în bani. Venitele stolari sunt nesigure, fluctuează, așa că dacă ne gândim bine, nici un venit al preotului nu e sigur și la timp determinat. Sigur poate conta preotul anual numai la întregirea congruală, care se dă în sumă determinată.

Dar și în jurul acesteia câte năcazuri nu sunt! Nu vorbim de cazul, când în mod arbitrar se deneagă cutărui preot extradarea congruei. Vorbim de felul, cum își primesc preoții acest emolument, ajutorul dela stat. Un fel cu totul nemulțămitor, prin care se face mult năcaz și nedreptate preoției.

Prima nedreptate e, că nu se dă de stat la timp determinat. Anticipative ori ulterior, în rate lunare ori semestrale, dar să se dea la timp hotărât, d. ex. la 1 Ianuar și 1 Iulie a anului. Cum învățătorii și alți oficanți ai statului știu la fiecare 1-ă să-și trimită preste salare, astfel să știe și preoții preciz, când pot conta la primirea ajutoarelor de stat. A doua nedreptate se face preoției prin aceea, că congrua nu o primește prin oficial de dare, ci prin Veneratul Ordinariat. Să nu fim rău înțeleși: nu e vorba despre competența Venerat Aceluiaș de a fi organ mijlocitor între preoție și forurile civile, ci despre împărțirea congruei ca o îngreunare superflua a Veneratului Ordinariat chiar, apoi despre un defavor al preoției prin aceasta. Căci să vedem numai, cum se primește azi congrua. Să privim congrua din sem. I. al anului acestuia, care, între condiții regulate, a fost scadență la 1 Ianuar 1912 (anticipative luând, ca toate salarele). Dela începutul anului preotul tot așteaptă, când sosește congrua. În fine, cu datul de 2 April se dă aviz dela Minister despre asignarea congruei. Acest aviz îl primește Veneratul Ordinariat prin 20—25 April. De loc dă la tipar circularul respectiv, care, unde se trimite prin oficiul protopopesc, prin 10 Maiu ajunge la parohie. Preotul punctuos de loc trimite chitanța oficiului protopopesc, dar acesta având să susțearnă toate deodată, e silit să aștepte 2—3 săptămâni, până se adună toate, resp. până toate sunt în regulă, atunci le submintează. Deci cam prin 20—25 Maiu merg

chitanțele. Rezolvându-se acelea de loc chiar, prin 2—5 Iunie sosește congrua în parohie. Deci chiar la 2 luni după asignarea ei din partea statului și aproape la jumătate de an după terminul de scadență al aceleia. În acest restimp preotul dacă a avut plătiri, d. ex. a avut o cumpărare avantajoasă ori afaceri de regulare a creditelor ori multe alte lipsuri, cari mai ales în criza aceasta de bani, a trebuit să sufere o grămadă de neplăceri din cauza expedării congruei.

E o nedreptate aceasta, care numai așa se suferă, că nu o simțește, decât preoțimea din afară. Dacă s'ar simți în centru, sigur nu s'ar suferi mult. E o nedreptate a lipsi preoțimea de competența sa atâta timp, cât poate să o ajungă o grămadă de procese, execuții, daune în afaceri, etc. E nedreptate, că pentru neglijența unora, cari nu-și trimit chitanțele ori nu le trimit în regulă, să sufere toți. Dacă trebuie, că cercularul despre congrua și chitanțele să treacă pe la oficiile protopopesci, atunci să meargă mai repede lucrul, acelea să nu aștepte până sosească toate, ci tot la două-trei zile să trimită cele în regulă, iar la Veneratul Ordinariat să se expedeze de loc. În fine dacă e vorba, nici n'ar trebui subscrise de oficiu protopopesc chitanțele, cari se prezintă tot unei autorități bisericesti și nu uneia străine. Dar dacă e de lipsă aceasta, să nu aibă urmările neplăcute, ce le are acum.

Am expus acestea, atrăgând grațioasa atențiune a Veneratei Superiorități asupra acestei împrejurări și rugând binevoitoare sanare.

Un preot.

Correspondințe.

Serbarea Bariț la Brașov.

— Raport special al „Unirei”. —

Amăsurat programului satorit, serbările s'au început la 10 ore a. m. prin parastasul solemn oficial în biserică sf. Nicolae.

Biserica a fost plină. Tot ce are Brașovul mai de frunte a fost de față. Din împrejurime încă au participat destui, dar timpul nefavorabil, desigur a oprit pe mulți și acasă.

Cerul măestrului Dima a executat cântările prescrise cu multă duiosie; — special au înălțat sufletele cele două cântări: „Adus-mi'am aminte” și „plâng și mă tânguesc”.

După oficierea parastasului îndată s'a ținut în sala redacției „Gazetei” consfătuirea ziaristilor români din Ungaria. Au fost reprezentate numai ziarul „Românul” prin doi redactori: Montani și Brote și „Unirea” prin un delegat al ei. Și-au scuzat absența și au declarat în scris, că aderează la hotărârile consfătuirii revistele: „Telegraful român”, „Revista economică” și „Foaia poporului”.

Astfel au luat parte la consfătuire afară de redactorii și conducătorii „Gazetei” numai cei doi redactori ai „Românului”, delegatul „Unirii” și directorul băncii de asigurare din Sibiu Ioan Lăpădat. Consfătuirea s'a ținut între orele 11^{1/2} — 12^{1/2}. Luându-se în considerare numărul cam mic al celor interesați în cauză, rezultatul consfătuirii, deși se poate cualifica de mulțămitor, a fost mai mult definirea unui proiect, care să se de-

sbată eventual și să se declare de conclud obligator în o viitoare consfătuire mai bine cercetată. Consfătuirea s'a ținut sub presiunea directorului băncii de asigurare Ioan Lăpădat luând procesul verbal redactorul „Gazetei” V. Braniste.

Din România a fost trimis la serbări și la aceasta consfătuire I. Popescu, directorul ziarului Adevărul.

Obiectul consfătuirii a fost: căutarea mijloacelor, prin cari s'ar putea augmenta „fundațiunea pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria”.

S'a luat în proiect: aranjarea unui bal al ziaristilor noștri în fiecare an, al cărui profit curat să se folosească pentru augmentarea numitei fundațiuni. Mai departe ținerea de producțiuni, conferențe publice etc. Pentru anul curent, respective iarna viitoare, redactorul Montani invită și membrii consfătuirii primesc ținerea balului în Arad.

Se proiectează mai departe asigurarea ziaristilor de profesiune parte prin îndreptățirea lor la o penzie echitabilă, parte prin asigurarea — cu deosebire a celor mai bătrâni — la banca gen. de asigurare, ori altă bancă, care s'ar afla de acomodată. Cuotele anuale ale asigurărilor să le plătească: fundațiunea dr. Mihu, editorii ziarelor și ziaristii asigurați în proporție, ce se va satori cu o viitoare ocazie.

Ce privește chestiunea unui sindicat al ziaristilor români din Ungaria, se exprimă dorința să se facă pașii necesari pentru intruparea ideii acesteia. E rugat Dr. V. Nișescu, unul dintre conducătorii Gazetei, ca să se intereseze mai de aproape de acest lucru și la o viitoare ocazie să raporteze despre cele ce a putut realiza în aceasta cauză. În sfârșit s'a spedit o telegramă de mulțămire binefăcătorului ziaristilor români Dr. Mihu.

Din incidentul serbărilor, preste zi s'au primit o mulțime de telegrame așa din București dela Profesorul Borgovan, — din Simleul Silvaniei dela Vicariul Barbulovicu, dela românii din Deva, și dela mulți alții.

La orele 6 d. a. a' avut loc în sala Redutei orășenești festivalul comemorativ.

Cuvântul de deschidere a fost ținut de Dr. V. Nișescu, carele cu multă căldură și curat sentiment; cu cuvinte alese și vervă oratorică a salutat pre cei prezenți arătându-ne pagini din viața și activitatea marelui Barițiu.

După cuvântul de deschidere a urmat declamarea poeziei de Cosbuc „Ideal” din partea domnișoarei Mărioara Dima. Cine n'a auzit nici odată declamând pre această artistă adevărată, nu's va putea închipui zguduirea ce produce în ascultători.

După aceasta apare figura simpatică a iubitelui nostru A. Bănușiu și începe a ne încorda luarea aminte prin declamarea „Satirei a IV” de Eminescu.

Fără exagerare, dar rămâi aproape înmărmurit de măestria cu care te ridică în sfere mai înalte și mai sublime ascultându-o. A fost rechemată nu de câte 2—3 ori, ci aplauzele nu mai aveau sfârșit.

Urmează conferința redactorului Gazetei Silvestru Moldovan, despre G. Barițiu. Conferința aceasta — probabil — va fi publicată în Gazeta și până atunci însă trebuie, să se noteze, că conferințiarul s'a achitat în laudabilă măsură de sarcina zugrăvirii în

cele mai vii colori a marelui nostru Barițiu și a celor, ce trebuie să știe fiecare Român pespre acest soare de pe cerul României-mului.

Festivalul s'a încheiat prin executarea artistică a celor 3 compoziții de Dima: „Mândruță de demult”, „Sub fereastra mândrei mele” și „Primăvara”.

A lăuda prestațiunile genialului compozitor și conducător de cor e de prisos. E de ajuns să știi că Dima a fost cu corul disciplinat al dsale, celelalte se pot cugeta.

După încheierea festivalului, mare parte din publicul din loc, precum și cei din depărtare, au luat cina împreună în localitățile Redutei.

Inceputul toastărilor l'a făcut directorul filialei „Albina” dr. Vecerde, închinând în sănătatea rudeniilor lui G. Barițiu, cari erau de față.

Protopopul dr. Safta închină în cinstea tuturor românilor adevărați și în sentimente nu numai cu numele.

După cari au mai urmat alți bărbați fruntași, decurgând cina comună în cea mai frumoasă liniște, dragoste și pietate față de sărbătoritul ocaziei.

La festivalul aranjat a luat parte public destul și aci însă timpul excepțional de nefavorabil a reținut pe mulți, cu deosebire din provincie.

Tohanul-vechiu, 28/5 1912.

Gregoriu Manoilă.

Dezastrul de pe Valea Someșului și a Mureșului și din nordul Câmpiei.

O telegramă scurtă, sosită în 13 a l. c. la metropoliia noastră, a vestit, că în urma unui uragan nemaipomenit celea mai multe biserici din tractul Fărăgăului (comitatul Cojocna) sunt în ruină.

Vestea aceasta ne-a consternat adânc și ne-a umplut inimile de o presimțire dureroasă cu privire la starea nefericită a ținuturilor, cari a fost atinse de uraganul semnalat, mai ales dat fiind, că tocmai bisericile erau zidurile cele mai rezistente.

De ce ne-am temut s'a împlinit. Realitatea în cruzimea sa sfâșietoare a întrecut orice închipuire. Furia elementelor deslănțuite, în câteva clipe, a nimicit tot, ce a făcut în zeci de ani mintea și mână omească.

Incepând dela Dej, trecând peste partea de miază-noapte a Câmpiei și peste Reghin până la Oșorhei, pe întinderea de vre-o câteva sute de kilometri, s'ar putea zice, că n'a rămas piatră pe piatră.

Abea acuma la vre-o zece zile după groaznica catastrofă, ne putem forma din diferitele știri o icoană completă a nenorocirii.

Teritoriul, ce l-a pustiit uraganul, se întinde peste părțile ostice a comitatelor Dobâca, Cojocna, și peste celea nord-vestice a comitatului Murăș. Locuitorii acestui teritor cu excepția alor câteva comune, sunt Români.

În 13 a l. c. — după cum ni-se scrie — cam după amiază între orele 3 și 4, când țărani noștri erau parte la câmp, parte pe acasă, după o căldură înădușitoare de odată s'au văzut ridicându-se nori negri — ca nici când altădată, — cari cu cât se

întindeau de câtră apus mai spre răsărit, cu atâta întunecau mai mult lumina zilei.

Când năduful și întunecala era mai mare, s'au pornit secundare fulgere și tunete, în cât în 2—3 minute a măturat tot ce i-a căzut în cale.

N'a putut rezista acestui potop nimica. Pe unde a trecut, s'au rostogolit, ca niște păpușe, turnurile bisericilor zdrobind în căderea lor toată alcătuirea locașelor sfinte, au început să troznească bârne de brad și stejar secular, ca într'o clipită să fie aruncate tot țândări la sute de pași, ba s'au ridicat din temelie chiar și păreții caselor, îngropând sub ei pe acei nefericiți, cari n'au putut scăpa din bună vreme.

Oamenii, pe cari i-a aflat uraganul pe cale, — cum cetim — au fost ridicați și înviriți în aer, în unele cazuri cu care și cu vite cu tot, și în urmă au fost trântiți la pământ cu o așa putere, încât cei ce i-au aflat, abia i-au mai putut aduce la viață.

În sate coperișele caselor, bănele și grinzile sburau prin aer și în căderea lor nimiceau și schilăveau tot: oameni și dobitoace.

Sate întregi au fugit în câmp și s'au culcat la pământ, ca să nu fie duși pe sus și trântiți de uragan.

Vitele de lucru, unde s'au aflat din întâmplare, sau au alergat în spaima lor în în grajduri, au fost omorite sau ciuntite.

Zeci de sate au fost nimicite în chipul acesta așa, că bieții oameni de-a rândul n'au unde să-și plece capul, n'au din ce își face o mămăligă și în caz de nevoie cei mai mulți nu au ce prinde la jug.

Astfel de comune sunt în comitatul Cojocnei: Bratfalăul, Opatta, Stupinii, Archiudul, Orosfaia, Cosma, Socolul, Hrastășul; în comitatul Murășului: Brețul, Petelea, Sântioana, Curtifaia, Gernesigul; în comitatul Dobâcii: Bungărdul, Măteiu, Ciaba și altele.

Dintre acestea amintim numai, că în Ocnia bunăoară, biserica de piatră zidită și pictată cu multă jertfă a credincioșilor, a fost culcată la pământ, iară din vre-o câteva sute de case au rămas întregi numai cinci. Mulți dintre oameni și-au pierdut viața. Vitele de jug, singurul razim și ajutor al țăranilor, au fost schilăvite și au fost duse cu grămada la măcelarul. Păpușoiul, ce a mai rămas din iarnă, e risipit și amestecat în noroiul drumurilor.

În Archiud, biserica zidită în 1912 cu 30000 cor. e cu totul în ruină. În Brețul nu mai găsești, că unde a fost drumul, unde au fost casele și grădinile: toate sunt o grămadă de pietri, cărămidă și lemne. În Orosfaia și Socol a rămas numai locul bisericilor. Plânsete și vaiete auzi la tot pasul; suspine de durere și desnădeje umplu văduhul. Pace, că a sosit ziua cea de apoi...

Iarna i-a stors cu totul, recoalta anului numai în toamnă le va putea da ajutor. materialul de zidire foarte scump, vita scăpată odată dela jug, în împrejurările date, nu o mai poate prinde din nou. Bani în criza de astăzi n'au de unde împrumuta. În urma acestor stări excepționale s'a pornit o acțiune de salvare din partea guvernului, care fără îndoială va face mult bine, dară cu toate acestea, mulți vor rămâne într'o stare deplorabilă.

În fața acestei lovituri a sorții ni-se

impune mai mult ca ori și cui, pornirea unei acțiuni generale de ajutorare.

Ne adresăm în primul loc la frații preoți, ca să-și îndemne credincioși, ca să dea măcar cât de puțin ajutor pentru cei loviți de soarte.

Apelăm cu toată încrederea la marinositatea băncilor noastre și la marinositatea intelectualilor noștri din orașele Cluj, Sibiu, Brașov, Bistrița, Reghin, Turda, Blaj, Alba-Iulia, Orăștie, Năsăud, Gherla, Dej, etc., rugându-i ca să pornească în scopul numit liste de colecte în cereul lor.

Și în special într'u cât este vorba chiar de prăbușirea așezămintelor cultului nostru, de nenorocirea preoților și credincioșilor noștri, credem, că exprimăm o dorință generală, când ne rugăm, ca Veneratul Ordinariat arhidiecezan și cel diecezan de Gherla să orânduiască neamănat o colectă generală pe teritoriul lor; asemenea credem, că exprimăm o dorință generală, ca ajutoarele incuse aici la Blaj, să se împărțească celor nenorociți prin protopopii și preoții respectivi, ca astfel după puțină, să nu rămână vre-o comună și să nu rămână vre-un credincios nemângăiat, de binefacerea milei creștinești,

Iară în urmă ne adresăm, câtră acei frați preoți și învățători, cari înșiși au văzut năruindu-se tot avutul lor și a credincioșilor, cari au văzut nimicindu-se bisericile și școlile ridicate din sudoarea poporului cu atâta cruțare, alergare, trudă și abnegație apelăm la sufletele milostive ca în aceste clipe de grea încercare să se întărească cu puterea credinței, să-și mângăie credincioșii cu pilda lui Iov cel îndelung răbdător, aducându-le aminte, că Domnul milei și al îndurărilor nu va lăsa pe cei ce sperează întru El.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de profesor ordinar la școala civilă de fete cu internat și drept de publicitate a Asociațiunii, se publică concurs până la terminul 30 Iunie n. 1912.

Concurenții să-și înainteze cererile până la terminul indicat comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (Nagyszeben), Strada Șaguna, Nr. 6, însoțite de următoarele documente:

1. certificat de botez.
2. document despre calificarea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de profesori ordinari la școlile civile, cu pregătire specială pentru limbi și istorie,
3. document despre studiile pregătitoare și despre ocupațiunea de până acuma,
4. să dovediască că știu perfect limba română în vorbire și scriere.

Concurentul ales va avea să observe dispozițiunile Statului de organizare al școlii (care se poate primi de la direcțiunea școlii pentru suma de 30 fil.)

Profesorul, până când e provizor, primește salariu anual K 2000. — în rate lunare anticipative și K 300. — bani de cvartir, în rate trei-lunare anticipative. Devenind definitiv primește salariu anual K 2530. — și bani de cvartir K 500. — dacă proxima adunare va aproba deciziunea comitetului central privitoare la adausul de scumpete 15 % după salariul fundamental de K 2200. — 5 evince-

nale a K 200. — și drept de penzie la fondul regnicolar al statului, unde va achita taxele prescrise.

Cererile intrate după termen nu vor fi luate în considerare.

Sibiu, din ședința comitetului central al Asociațiunii, ținută în 11 Maiu 1912.

Andrieu Bârseanu Oct. C. Tăslăuanu
prezident secretar

Societatea de lectură „Inocențiu M. Clain” a teologilor din Blaj
invită la

Serbarea comemorării de 100 de ani dela nașterea lui Gh. Barișiu,

ce se va ținea Duminică în 2 Iunie st. n. 1912, după s. Liturghie, în sala de gimnastică.

PROGRAM:

1. *Gheorghe Barișiu*, conferință de Ioan Crișan a. III.
2. *Ps. 23.* de Muzicescu. Cor.
3. *Noi*, Oct. Goga, declamată de Emil Ștefanuț a. I.
4. *Serenadă*, de Ion Bacău. Cor.
5. *Fragment epic* de Gheorghe Coșbuc, decl. de Ion Spătariu a. I.
6. *Reîntoarcerea acasă*, I. Mureșianu. Cor.
7. *Marș*, orhestră, Ion Bacău.

MAI NOU.

Joi în 30 Maiu o delegațiune a biroului congresului compusă din dñii:

1. George Pop de Băsești.
2. Dr. Isidor Marcu.
3. Dr. Teodor Mihali.
4. Dr. St. C. Pop.
5. Dr. Ales. Vaida.
6. Dr. Vasile Lucaciu.
7. Dr. Octavian Domide.
8. Constantin Lucaciu.
9. Dr. Vasile Suciu.
10. Sabin Coroian.
11. Dr. Al. Nicolescu.
12. Dr. Iuliu Maniu.

s'a prezentat la In. P. Sfinția Sa Mitropolitul Victor prezintând memorandumul și rezoluțiunile congresului.

Mitropolitul a primit delegațiunea cu multă bunăvoință și a asigurat-o de tot ajutorul său întru executarea acestor rezoluțiuni.

Membrii delegațiunii și ai Veneratului Capitlu au fost la masă oaspeții Excelenței Sale Mitropolitului.

Noutăți.

CĂTRĂ CETITORI! Voind să dăm un raport amănunțit despre marele congres al bisericeii noastre unite, am împreunat acești doi numeri, pentru-ca materialul să fie mai bine concentrat. Credem, că am făcut bine și nu mai e lipsă să cerem scuze.

Din Arhidieceză. Administratorul parohial din Vaida-Cămăraș — protopopul Cojocnei — *Adrian Costin* a fost numit administrator al parohiei Petridul de jos — districtul protopopese al Turzii.

Din dieceza de Lugoj. P. Sa episcop Vasile al Gherlei, care a petrecut în timpul din urmă la sf. mănăstire a Prislopului, în 23 Maiu n. a hirotonit de diacon. iar în ziua Rusaliilor de preot pe clericul Aurel Jubaș.

Pentru fondurile arhidiecezane. Fondul pentru *masa studenților* a primit dela banca „Oiteana” din Viștea de jos 50 cor. — dela On. *Teodor Nagy*, preot Zam 5 cor. în amintirea repaus. Augustin Pop.

Solia satelor excelenta foaie populară din Cluj e una dintre cele mai bine redactate foi românești: scrisă pe înțelesul tuturor într-o limbă frumoasă și limpede aduce nu numai știrile cele mai proaspete, dară și bogate informațiuni economice, politice și literare. Atragem atențiunea preoțiimeii noastre în deosebi asupra ei cu adausul ca să'o recomande tuturor sătenilor cari doresc să aibe la casa lor o foaie ieftină și bună. Apare Duminică și costă pe an 4 cor. pe jumătate de an 2 cor; Adresa: Redacția Solia satelor Kolozsvar.

Mari revărsări de ape. N'au fost de-ajuns puternicele vânturi, cari au adus pe aripele lor atâta pustiire, și-au lăsat fără adăpost zeci mii de oameni, ei s'au revărsat acum apele umflate, dărâmand mii de căsi, înecând sute de oameni, par'car fi voit să spele tot, să nimicească, ce-a mai rămas în picioare după uragan.

Mândrul Lugoj e numai ruine. Nu sunt mai ferice nici satele din împrejurimea Lugojuului, Lugojeul, Sălha, Sacul, ambele Coșteie, Chiseteul, Părul, Babșa, Toplovețele, toate au fost inundate. Din Lugoj vine veste că ar fi 7 morți. În comunele mai apropiate numărul morților însă, e cu mult mai mare. Au ezundat riurile Timiș, Bega și Bărzava și au cuprins în unde comitatele Timiș și Torontal. Reșița e acoperită întreagă de apă. Comunațiunile sunt întrerupte și ne-calculabile sunt pagubele. Ploile mari și multe au umflat și riurile dia comitatele Sălaj, Bistrița-Năsăud, Murăș-Turda, Hunedoara și Arad. Numai în Lugoj au ajuns subț apă 1200 căsi, din cari s'au surpat până acum peste 300. În comuna Varadia din comitatul Timiș s'au surpat 150 case. Luni după-ameazi Timișul rupând malurile a ezundat în dreptul comunei Cebza. Apa a pătruns în comună cu o înălțime de nedescris ridicându-se la o înălțime de câțiva metri. Toate casele sunt surpate și ruinate. Peste 60 oameni au fost răpiți și înecați de valuri. Asemeni în Murăș-Oșorhei o mulțime de oameni au perit subț apă. Miercuri după-ameazi apa a început să scadă însă în același timp în apropiere s'au întâmplat noi rupturi de nouri.

Numărul celor înecați încă nu se știe, dar desigur va fi spaimântător. Pagubele întrec de multe milioane.

Hymen. Aurelia Moldovan și Aurel Tămășan învătător gr.-cat. anunță cununia lor ce se va celebra în 27 Mai 1912. st. n. la 4 ore p. m. în biserica gr.-cat. din Ugruț.

— **Basilia Fărcașan** din Hășdate și Vasile Popa din Măhaciu invită cu toată dragostea la cununia fiilor lor Letiția și Simeon, ce să va celebra la 2 Iunie a. c. în biserica gr.-cat. din Hășdate.

Mulțămită publică. La petrecerea populară din Valea sasului ținută la 5 Maiu 1912 au binevoit a trimite oferte Preaon. Iosif Lita. protopop în Iclod cor. 5; al Filon Rațiu, notar cercual în Sâmbielăuș cor. 2, le-a suprasolvit M. on. Vasile Șmigelschi, preot în Sâncel cor. 10, Ioan Gligor, preot în Sâmbielăuș cor. 2. dñii George Tilincă, elev prep. Blaj 40 fil. Aurel Șerban, elev prep. Blaj 40 fil. și N. N. 40 fil. S'au incasat cor. 60. Din acestea venitul curat de cor. 30. — s'a dat pentru înființarea unei biblioteci a tinerimei.

Binevoitorilor sprijinitori le exprimăm mulțămita și pe aceasta cale. *Netti Tufan*, învătătoare.

Mulțumită. Spect. Dn Romulus Carabașiu director al despărțământului „Timișoara” al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, a binevoit a dărui 50 exemplare din biblioteka populară a Asociațiunii spre a le împărți la examenele finale ca premii elevilor din clasele mai înalte ale școlilor noastre elementare din acest district protopopese.

Magnificența Sa Gheorghe Breban consil. reg. și mare proprietar în Ghilad și Spect. Domn avocat dr. Iuliu Coste din Ciacova a binevoit a dărui câte 10—10 cor. spre a se cumpăra cărți de premiu pentru copiii siititori dela școlile noastre.

Mulțumind cordial sus numiților domni pentru darurile acestea făcute școlarilor, rog pe Dumnezeu ca să le răspâtească această bunătațe. Petromarij, la 24 Maiu 1912. *Mihai C. Ivanca*, protopop gr.-cat. al Ciacovei.

Vaporul cel mai mare. Joia trecută a fost o mare serbare în Hamburg. În ființa de față a împăratului german s'a iuauarat cel mai mare vapor din lume. Vasul poartă numirea superbă de Imperator. Clădirea lui a durat doi ani, și are o greutate de 540.000 miji metrico; aranjamentul său interu va mai dura un an de zile. Lungimea Imperatorului este de 276 metri, lățimea de 30 metri, iar înălțimea de 50 metri, — nenorocitul Titanic ar încăpea comod într'insul. Pe bordul Imperatorului vor putea se călătorească patru mii de pasageri; căpitanul vaporului va avea la dispoziție o mie o sută de marinari. Sala de teatru va cuprinde opt sute de locuri; vaporul va mai avea promenăzi, sală de gimnastică, de inotat, de dans ș. a.

Luna Bioscop își continuă reprezentațiunile sale cinematografice. Duminică în 2 Iunie se va reprezenta următorul program: 1. Cataractele din Ada, de pe natură. 2. Pălăria lui Cristian, comic. 3. Journal „Patho”, de pe nat. 4 și 5 Baletista descultă dramă, partea I. și II. 6. Odalisca și contul croitorului, comic. 7. Rozalia ca baletistă, comic. La reprezentațiunea de seara se va preda prinderea vestitului bandit francez Bonnot.

Necrolog. După o lungă boală în vrăstă de 17 ani și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului *Silvia Mureșan*, fca învățătorului penz. Z. Mureșan. O deplânge familia și rudeniile.

— † *dr. Aurel Jugu*, avocat, sublocotenent ces. și regesc de artilerie în res. secretar al desp. Beclean al Astrei, juriconsultul inst. de credit Bistrițiana la filiala din Beclean etc. după un morb greu și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului Sâmbătă în 25 Maiu 1912 la 1½ ore p. m. în al 31-lea an al etății.

Odihneasă în pace!

Partea Literară.

VOEVOZII.

Povestire originală a „Unirii”.

de Dela Bistrița.

(Continuare).

— Iti mulțumesc d-tale, — răspuse Moțoc punându-să pe un jilt — am venit să te întreb, dacă-i adevărat zvonul ce umblă printre norod, că boerii au de gând să te facă domniță?

— Las' să aibă... zise cu un fel de nepăsare.. sunt fete și mai mândre decât mine, cari visează ziua și noaptea să se vadă ajunse domnițe. Eu una, dragă Doamne, nu mă gândesc niciodată la una ca aceasta...

— Dar nite ce Irino, — noi boerii avem de gând se îndemnăm pe Vodă să-ți ceară mâna, ca să nu se răsboească cu Radu Vodă de dragul unei oare-care Ruxande.

— Ba, las' să se răsboească, dacă-i e dragă Ruxanda. Ce crezi d-ta jupâne, că dacă Vodă ar fi pus ochii pe mine, el n'ar fi nimerit la casa noastră și n'ar fi bătut la inima mea? Apoi să mai știi încă una, că Ruxanda, ibovnica lui Ștefăniță, e domniță, din neam mare de Voevozi, pe când eu sunt o biată jupăniță ca toate jupănițele — pricepi d-ta? Și de aceea Vodă vrea...

— Ce ne pasă nouă de aceasta! Domnița-i domniță și rășoiu-i rășoiu. Decât om vedea pe tron o domniță care ni-a costa pâraie de sânge, mai bine voim o jupăniță de-a noastră ce nu ne costă nici o picătură de sânge.

— Dar pravila?

— Pravila? Pravila noi o facem, noi boerii și nu buchile negre. Cum ne place nouă, așa putem suci pravila. Și fără îndoeală, pravila nu ne poruncește, ca de dragul unei domnițe să se răsboească doi Voevozi. Niciodată!... Vrea să zică ne-am înțeles? Să-i zic lui Vodă, că vrei să-i fi domniță?

— Ia nu-mi bate capul cu fleacuri de acestea. Păcat de vreme...

Jupănița pufnind de ris, își întoarce spatele și se puse la lucru, fugănând un cântec cu buzele închise. Intr'aceea visternicul eși pe ușe și se repezi de-a dreptul la Curtea Logofetei. Pe drum se întâlni cu Vornicul Tăutu, oprindu-l cu vorba:

— Viu dela curtea d-tale. Am vorbit cu Irina. Avem s'o facem domniță. Ii și harnică, și deșteaptă și mândră, apoi ce-i mai trebuie unei domnițe?

Vornicul zîmbi și își luă rămas bun cu cuvintele:

— Zece Irine nu fac cât o Ruxandă!

— Ori zece Ruxande nu fac cât o Irină!?

Jupânul Moțoc găsi acasă pe Măria Sa, în calemul mare, întărind cu iscălitura și peceta domnească hârtiile boerești, în cari se aflau numirile noilor diregători ai Cărmei Spătăriei, Oștimei și Cneziei.

— Mă închin de sănătate Măriei Tale. Vin în numele boerilor noștri să vorbesc cu Măria Ta despre păsurile Țării.

— Așteaptă puțin, să măntui de iscălit ia teancul acesta de hârtii.

Moțoc luă loc pe un jilt și frământa în creerii turburați vorbele ce-avea să le spună lui Vodă.

După-ce Măria Sa isprăvi întăritura noilor slujbași, se adresă către Moțoc:

— Ascult, poftim vorbește:

Noul visternic se sculă și stând în picioare în fața lui Ștefăniță, rămas pe jiltul domnesc, începu:

— Voim să te întrebăm, Măria Ta, ce spui la isprava pusă de noi la cale? Uite ieri vorbiseram noi boerii între noi despre cei trei soli duși la Sibiu și cari până în ziua de azi nu s'au mai întors. Hotărîrăm cu toții să trimitem în numele Măriei Tale pe câțiva boeri nu la Sibiu, și la Curtea de Argeș — de vreme-ce umbă zvonul, că Radu Vodă ar fi închis pe solii noștri.

M'ași repezi chiar eu cu câțiva jupâni.

— Tocmai despre această vorbisem și cu Tăutu. Foarte bine — răspuse Vodă bucuros.

— Am de gând se mă reped cu jupânii Troțușan, Mărza și Stroe — chiar pe mâni, poimâni — și Te încredințez Măria Ta, că-ți vom aduce înapoi pe soli.

— Să dea Dumnezeu, numai ia seama, să nu dai Curtea noastră de sminteală și să nu ienești o vorbă despre cele-ce se petrec la noi. Să-i zici lui Radu Vodă așa: „Ni-a trimis Măria Sa Vodă Ștefăniță cu rugămintea să ne slobozești pe cei trei jupâni ținuți în temniță, să nu ne încăierăm la luptă!”

Numai atâta să-i spui! Despre pricina sosirii lor la Curtea de Argeș și despre jupănița Ruxanda să nu pomenești deloc, ca și când n'ai ști nimic d-ta despre toate aceste. Na, pentru drum și pentru merinde 100 de galbini!

— Bine Măria Ta, acuma să-mi dai hârtia cu iscălitura Măriei Tale și cu pecetea domnească, că într'adevăr sunt trimis de Măria Ta.

— Numai decât.

Vodă scoase din saltarul mesei un hrisov alb, pe care așternu numele său, turnă pecetea domnească pe hrisov și pe șferile prinse cu ceară roșie și îl înaintă Visternicului Moțoc.

— Dar înainte de plecare încă una trebuie să-ți mai spun Măria Ta, că noi boerii dorim, ca jupănița Irina Tăutu să-ți fie domniță. Am fost la dânsa și din cuvintele ei am înțeles, cât de mult ține la Măria Ta.

— Du-te, du-te, lasă în pace pe Irina lui Tăutu. Să nu-mi purtați, vă rog, grija domniței mele. Aceasta-i treaba mea! Voi să vă căutați de treburile voastre!...

Jupânul Moțoc făcând o adâncă închinăciune Măriei Sale, eși din calem.

A doua-zi din zori jupânii Moțoc, Mărza, Troțușan și Stroe porniră spre Țeara-Românească.

Vodă dădu poruncă oștilor mercenare să se strângă împreună la Iași, căci peste trei zile mișcă spre Prut sub conducerea Măriei Sale și a marelui vâtav Stroici.

În ajunul plecării Vornicul Tăutu închină un ospăț mare în casa sa spre marea izbândă.

În timpul ospățului Vodă între altele puse și această întrebare Irinei, ce ședea la stânga sa:

— Am auzit că ții la mine mult. Ori să fie adevărat?

Jupănița cu ochii plini de zimbete dulci, îi răspuse încet:

— Da!

— Și-ai vrea să-mi fi domniță?

Irina îl privea cu un fel de neîncredere și nu-i răspuse nimica.

— Vorbește, când te întreb.

— De ce mă întrebi? nu știi, că nu se poate?... pravile zice că...

— Boerii fac pravila!...

Jupănița privea lung-lung la Ștefăniță, cercetându-i ochii, din cari putea ceti, dacă Vodă glumește ori într'adevăr vorbește serios.

O rază dulce nădejde mijea pe fața jupăniței. Pe când boerii se sculau dela masă, în acea învălmășeală nimeni nu zări, cum Vodă sărutase pe Irina pe furis.

Intr'un târziu de noapte, când Domnul își lua rămas bun dela musafiri, Irina nu-și putea potoli lacrimile de jale, că pleacă mâni cu oștile străine, la luptă.

În hohotul plânsului jupănița de-abea putu îngăna cuvintele:

— Mergi cu Doamne-ajută, dragă Ștefăniță, și să te întorci cu zile!

În zori Vodă Ștefăniță porni cu 15.000 de ostași mercenari, cu șapte căpitani neași și cu Moș-Purice spre Prut, prin mijlocul Moldovei.

CAPITOLUL XXVII.

După o săptămână de închisoare, la porunca Măriei Sale Radu Vodă, solii Moldovei fură înfățișați înaintea marelui Scaun județesc.

La judecata solilor se află și Domnul cu toți curtenii și cu alți mulți boeri mari.

Judele marelui Scaun, Vasile Prislea, le puse mai întâiu întrebarea.

— Cine sunteți d-voastră?

— Noi suntem niște drumeți, răspuse postelnicul Dănilă.

— Și nu solii Moldovei?

— Nu, răspuse Timoftei, — noi am fost însărcinați de Vodă Ștefăniță cu solia numai în Sibiu, dar aici la Curtea de Argeș ni-am abătut ca niște drumeți și nu ca solii Moldovei.

— Vrea să zică ați venit din Sibiu?

— Da, de acolo — reluă iarăși Timoftei, aduserăm din partea Măriei Sale inelul de legodnă și cununa de domniță jupăniței Ruxanda Basarab. Dar neafând-o acolo, Doamna mare ni-a îndrumat spre Curtea de Argeș, dar nu ca să smomim pe Ruxanda, ci numai să-i dorim noroc și zile bune!

— Ați venit să-i doriți noroc și zile bune? De aceea azi domnița zace bolnavă?

— Săraca, e bolnavă? — reluă cu un fel de părere de rău tinărul logofăt Dragomir. S'a îmbolnăvit sărmanica din pricina vesteii rele ce i-am adus-o din Sibiu, că maica jupăniței e tare bolnavă.

— Dar bine, pe lângă acestea de ce nevoie ați vîrit în sperieți fata și-ați amenințat-o cu război, cu vărsare de sânge, cu câte și mai câte năzbătii, dacă nu-și va da mâna lui Vodă Ștefăniță?

— Apoi i-am zis să știe și dânsa, cum stau lucrurile, grai postelnicul Dănilă.

— Și de ce nevoie are de știut o fată cum stau lucrurile unei țări, și cu noi, fruntașii țării? Voi ați venit cu gând rău, se smomiți domnița să-și dea mâna lui Vodă Ștefăniță; pe ascuns s'o răpiți lui Radu Vodă. Nu-i așa?

— Dar la urma urmei Ruxanda-i slobodă, nu-i încă lododită cu nimeni și de aceea, de ce n'ar putea veni cu noi în Moldova? Oare n'are același drept Măria Sa, Vodă Ștefă-

niță, ca și Măria Sa Vodă Radu, de-a peți mâna unei domnițe?

Dela dansa atiră, pe cine din amândoi Voevozii vrea să-și aleagă de bărbat și tovarăș al vieții sale, — zise Timoftei.

— Ba nu-i așa, sunteți șpioni, ați venit cu urzeli ascunse, cu viclesuguri tainice și pe temeiul acesta poruncesc, că până nu s'or lămuri lucrurile, ori n'or veni îndreptățiri dela Curtea Sucevei, să fiți întemnițați.

Tustrei boerii Moldovei fură viriți și ținuți din nou în închisoare.

Spre norocul lor, după câteva zile dela judecată, sosi jupânul Moțoc cu cei trei boeri: Mărza, Troțușan și Stroe. Boerii noi traseră de-adreptul, chiar în faptul dimineții, la Curtea domnească. Radu Vodă cu câteva clipeli mai înainte se întoarse dela Ruxanda, care-și veni pe deplin în fire, dar adânc rămasă măhnită de intristătoare veste, auzită din gura solilor, că maică-sa Despina Doamna, trage de moarte.

Cei patru fruntași ai Moldovei cerură prin logofătul Niță să fie primiți de Măria Sa, care după-ce cerceta și ceti hrisovul întărit de Vodă Ștefăniță, îi primi în calem.

După-ce toți boerii făcură Măriei Sale o adâncă închinăciune, visternicul Moțoc luă cuvântul în numele Măriei Sale, Vodă Ștefăniță:

„Luminate Voevoade!

„Din vorbă în vorbă a trecut și pela urechile noastre a tuturor un zvon amar de dureros, că Scaunul judecătoresc al Țării-Românești a dat poruncă să fie închiși trei boeri de ai noștri. Venit-am în numele Măriei Sale Vodă Ștefăniță să vă întrebăm pe ce temeli ați închis Măria Voastră pe boerii noștri? Nouă ni-se pare, că va fi avut loc numai vre-o neînțelegere între dânci și Măria Voastră“...

— Au fost închiși pe temeli că umblă cu șpionatul, cu gândul să-mi smomească logodnica! Dacă ar fi venit cu gând bun s'ar fi abătut mai întâiu la Curtea mea, ca niște boeri cinștiți... grai Radu Vodă.

— Apoi se poate, că au făcut rău, că nu s'au abătut pela Măria Voastră, în privința aceasta nu voim să-i apărăm! Noi însă credem că dacă ar fi fost trimiși ca soli de Ștefăniță Vodă, atunci ar fi trebuit să dea ochi și cu Măria Voastră, dar ei întorcându-se din Sibiu, ca niște boerinași de rând, n'au îndrăznit să calce piciorul pe pragul curții domnești...

— Atunci de ce nevoe vin să amenințe cu război pe biata jupâniță, dacă nu-și va da mâna domnului vostru?

— Despre asta să n'abă Măria Voastră grijă, căci Vodă Ștefăniță și-a luat seama, să nu mai pețească mâna Ruxandei Basarab, ci să ți-o lese Măriei Tale de domniță și soață.

— Cum așa? — întrebă Vodă înmărmurit de destăinuirile lui Moțoc.

— Uite vezi noi boerii l'am sfătuit la treaba aceasta... ca să nu se verse sânge de dragul unei fete!

Asta-i una la mână, a doua e că Măria Sa Ștefăniță e încercat cu Țării pe stepele Nistrului, iar a treia, că jupânul Petre Rareș pe ascuns stăruie să răstoarne pe Vodă Ștefăniță dela cârmă cu ajutorul unor boeri de frunte și cu oștile leșesti. Moldova trece prin grele vremuri, nu-i vreme de dragoste și de sandrofie! Măria Ta să-ți iai de nevastă pe jupânița Ruxanda și nouă să ni dai pe boerii închiși, — numai atâta cerem!

— Apoi bun!... dacă-i așa cum spuneți, numai decât dau perneă să fie sloboziți jupânii moldoveni din temniță. Dar mă rog, să-mi spuneți și mie adevărat, pe cine gândeste Ștefăniță să-și ia de domniță?

— Pe cine? pe cine nu se știe încă bine, dar noi îl sfătuim să se însoare cu fata vornicului Tăutu cu Irina!

— Cu Irina lui Tăutu?!... îngână Radu îngândurat...

— Așa dar ne-am întâlnit, Măria Ta noi avem de gând să pornim înapoi a treazi cu tustrei boerii închiși. Ne închinăm de sănătate, și să auzim de bine!...

— Să dea Dumnezeu, — sfârși Vodă pe urma vorbelor lui Moțoc, care se îndepărtă din calem domnesc cu ceilalți boeri.

Vestea adusă de boerii Moldovei umplu întreaga curte de Argeș de nespūsă bucurie, de vreme ce Țara Românească putea să-și îndoiască puterile oștinei împotriva păgânimei turcești, care gemea pe tot pământul românesc.

Hanul Tătarilor, Ghirai-Mengli înrudit cu Sultanul Baiazid, sfătui haznaua turcească, să pornească cu oști proaspete spre Țara Românească, din părțile dunărene — pe când hanul va ataca stepele Nistrului.

Astfel tot neamul creștin românesc, încins de două focuri, să fie cotropit de pe fața pământului.

Oștile Țării Românești necontentit se hărțuiau la luptă cu cetele turcești mai ales prin Vlașca și Ilfov. Chiar Radu Vodă luă parte la multe ciondăniri sângeroase. Învingând pe Turcii, cari năzuiau să pună pe tronul românesc pe Teodosie, feciorul lui Neagoe Basarabul, adăpostit în Țarigrad.

După moartea timpurie a deșteptului copilandru domnesc, Sultanul voia să închine Țara unui „Vladislav“, doborînd mai întâi pe Radu dela Afumați.

De aceea bătrânul sultan Baiazid trimise pe fiul său Selim Pașa, cu cete puternice spre Giurgiu, cari începuseră a se încuibări în toată țara, după ce trecură Dunărea. Furnicarul lor de căpetenie era târgul Bucureștilor — ba se răzlețiră și în cetatea domnească, Târgoviștea, pe care Radu Vodă o părăsi de cu vreme, adăpostindu-se deocamdată la Curtea de Argeș cu boeri-me-i credincioasă.

În fața noilor primejdii toți boerii românești săreau cu mâna de ajutor lui Radu, slobozind iobagii. Numai boerii olteni nu trimeteau nici un ajutor domniei de vreme ce oltenii voiau un domn din vlăstarul lor oltenesc, pe care îl așteptau după înfrângerea lui Radu în luptă cu turci.

Peste pământul românesc trecea un fior de groază și spaimă.

Vodă ținușe sfat mare în calem domnesc, dând seama boerilor despre cele ce se petrec în țară. Marele sfat hotărî mai întâi, a da înapoi lui Vodă Ștefăniță pe cei trei boeri închiși: Timoftei, Dragomir și Dănilă, sub cuvânt că nu va mai peți mâna domniței Ruxanda: apoi a aduna oștile îmbrățișate prin țară, sub mânărea Măriei Sale și a stratornicilor: Mircea, Vulfur și Brăneveanu, — pornind împotriva turcilor tăbărâți pe malurile Dunării.

În aceeași vreme sesiră și din Bălgrad trei ciocoi sârbi, cari în numele poporului sârbesc cereau pe Despotul Chir Ion, a se întoarce în Sârbia cu tot neamul lui.

Jupânul Chir Ion făgădui ciocoilor sârbești, că se va întoarce după două săptămâni, după-ce-și va pune la cale toate nevoile, grijile și treburile sale.

Atât la curtea lui Vodă cât și a jupânului Ion Despotul era mare măhnire și su-părare.

Vodă era măhnit, că trebuie să-și părăsească ibovnica și să vâre iar în focul în-tărității păgânimi; Ruxanda, că rămâne pe mâni străine, departe de mama-i bolnavă de moarte, fără inel de cununie pe deget și fără cunună de domniță pe cap; Ion Despotul, că trebuie să zică rămas bun țării Românești împreună cu soața sa și jupânița Ilinca.

A doua zi dela sosirea boerilor moldoveni, fură scoși din temniță cei trei soli ai Moldovei, din porunca marelui sfat boeresc.

Boerii îmbrățișară ca pe niște frați pe sârmanii soli închiși și Moțoc făcându să li întindă mese mari pe socoteala visteriei. Solii întrebau pe toți boerii Moldovei încet, la ureche, să n'audă nimeni din boerii curții de Argeș, de n'a sosit din Sibiu dragomanul Iordache Pandelea?

Moțoc numai decât îi întrebă, de ce nevoie? ce-i la mijloc? de ce nu vreau să părăsească curtea de Argeș mai înainte de a da ochii cu acel dragoman?

Solii nu puteau pricepe ce să însemne sosirea unor boeri răsculați în frunte cu Moțoc, cari în numele lui Ștefăniță sosiră să-i scoată din închisoare...

Nici unul din tovarășii lui Moțoc nu pomeni solilor, boerii credincioși ai Măriei Sale Ștefăniță, că sfatul boeresc li-a dat drumul din temniță numai sub cuvânt, că domnul Moldovei nu se mai aține la mâna Ruxandei.

Solii se țineau totdeauna împreună și departe de boerii răsvrațiți și fățarnici ai lui Moțoc, cu toate că li se închina mese mari. De aceea Timoftei, Dragomir și Dănilă vroiră să îndeplinească mai departe scopul sosirii lor la Sibiu și la Curtea de Argeș: de a răpi cu orice preț pe domnița Ruxanda lui Radu Vodă. Pentru îndeplinirea acestui scop aveau nevoie de dragomanul Iordache Pandelea, cu care erau înțeleși din Sibiu.

Boerii Moldovei aveau voe să rămână la Curtea de Argeș numai trei zile, în acest răstimp tustrei boerii colindau toate hanurile și casele creștinilor, întrebând de dragomanul Pandelea.

Jupânul Timoftei avu noroc să-i dea de urmă. Dragomanul auzind despre soarta rea a solilor, că sunt ținuți în închisoare, s'a temut să se abată la Curtea de Argeș, ci s'a vârit la o stână, păscând oile ca un păstor.

Timoftei l'a găsit păscând turma pe subțatul Cârții de Argeș, îmbrăcat ca un muntean, de nu-l mai puteai cunoaște.

— Bine te-am găsit, nene Iordache, — grai Timoftei — ai făcut de minune, că n'ai început treaba ce-o puserăm la cale în Sibiu.

— Apoi știu eu... unu-i Iordache Pandelea în tot Ardealul... răspunse cu mândrie, răsucindu-și mustățile și propindu-și brațele pe ciotul bătei păstorești.

— Apoi cum rămâne?

— Am așteptat iaca așa la stâna asta

până când oi auzi, că ați fost scoși din temniță. Când plecați?

— Mâni dimineată cu alți patru boeri din Iași ce ni-au scos în numele Măriei Sale.

— Ce veste se mai aude la Curtea de Argeș?

— Peste două săptămâni Ion Despotul plecă la Balgrad cu nevasta și cu Ilinca. Jupânița Ruxanda va trebui să locuiască aiurea... poate la metropolitul Maxim. Vodă Radu în curând plecă cu oștile spre Giurgiu.

— Foarte bine... foarte bine! Lasă-i să plece! Cum or și pleca, cum am să li-arăt, cine-i dragomanul Iordache Pandelea!

— Vrea să zică ne-am înțeles, uene fârtate?

— Cum să nu! Cu Doamne-ajută!

Soarele apuse. Un vânt molatic începu a cutremura ușor vârfurile de brădet. În liniștea sării numai talangile oilor sunau lin, melancolic, pe întinderea văilor inverzite. —

(Va urmă.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Nr. 9, anul al 7-lea *Revista „Ramuri“* cu următorul sumar: C. Sandu-Aldea. — Pe mârșineanca (fragment). M. Săulescu. — Azi port în gândurile mele (poesie). C. Ș. Făgetel. — „Cântece“ de St. O. Iosif. I. N. Părvulescu, Colind (poesie). Mihail I. Procopie. — Noul impegiat (schită). D. Tomescu. — Impertinență sau aiurare? *Cronica*: I. Reviste. — II. Cărți. Lerui-Ler — *Cronica* rimată: Elgie. Bibliografii.

Nr. 10, Anul 7-lea, din *Revista „Ramuri“* cu următorul sumar: * * * Centenarul. I. U. Soricu, Pământul suferinței. N. Cantuniar, Basarabia. George Sion, La Basarabia. Teodor Miron, La școală. * * * Doina Basarabeană. *Cronica*.

Credința ostașului, rugăciuni și învățături folositoare pentru ostași de dr. Iuliu Florian preot militar, Cluj 1911. 116 pag. 16°. Prețul 20 bani.

„Consinzeana“ Nr. 21—22, cu următorul cuprins: dr. I. Lupaș: Gheorghe Baritiu, articol comemorativ. A. Ciuța: Gheorghe Baritiu, articol comemorativ. R. Mărgean: Rechem în sara asta tristă, poezie. I. Agărbicean: Căsnicia lui Ludovic Petrescu, nuvelă. V. Stoica: Clamo, Răvaș, poezii. S. Bornemisa: Cincinat Pavelescu și Cerna, dare de seamă. I. Ciorărlan: Cina, schită. A. Fogazzaro—D. Tomescu: Misterul poetului, roman. S. B.: Lungit pe divan... * * * Tărănă de pe drum. *Scrisori* dela Redacție. Ghicitori. *Ilustrații*: G. Baritiu: părinții lui G. Baritiu, capatul dela orologiu lui G. Baritiu, Bombardarea apașului Bonnot, Principii moștenitori ai Balcaului, Luntrea lui Columbus și o corabie modernă, Haine după ultima modă din Paris.

Verbele auxiliare: sunt, am, voi, de dr. Octavian Prie profesor gimnazial în Blaj. Se poate comanda la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj. Prețul 60 fil + 5 fil. porto.

Carte de citire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de Ioan E. Negrușiu și Petru Ungurean. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5,9421—1910.

Biblioteca »Unirii«.

- 1 **Ben-Hur**, sau zilele lui Mesia, de Lewis Valace 2 volume 2-90
- 2 **M. Eminescu**. Studiu critic. —90
- 3 **Câteva momente din începutul bisericii române**, de C. Auver —20
- 4 **Nume de familie la românii din Ungaria**, de A. Vicu. —12
- 5 **Din viața lui I. Micul**, de Mihail Străjan —16
- 6 **Albertina**. Povestire de Dr. V. Bojor —30
- 7 **Cestiuni din dreptul bis. unite**. p. I. II. 3-40
- 8 **Cele două fețe ale lumii** de Nieu —30
- 9 **Ziua deșteptării** de Aurel Fodor —16
- 10 **Cele două conștiințe**, piesă teatrală în 5 acte. Tradusă în românește din l. franceză de Simion Zehan. —40

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5-40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela **Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj** cu prețul 9-50 cor.

A apărut: **Elemi Népiskola Ertesítő könyvecské** — **Indice pentru școlile populare primare**. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porte

Se află de vânzare la **Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.**

O vișoară piesă populară în 3 acte de **Octavian Prie** (pag. 99). Se află de vânzare la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj și costă 60 fil. plus 10 fil. porto.

Posta Administrației.

Am primit și chitam abonamentul dela: **Farkasassó** pe timpul din 1/4 până în 30/9 1912. **Gr. S. Șimleu** pe 1912 quartalul al doilea. **Alsó-Róna** pe 1912, dar nu întreg. Rugăm a nu se uita nici anii 1907—1910 promiși. **Cugir** pe 1911 sem. 2. **B.-Csánalos** pe 1912 pătratul al doilea. **Bazna** pe 1905, 6, 7, 8, 9 și sem. I din 1910. **I. St. Beiuș** pe 1912 sem. I. **G. P. Alsó-Uffalu** pe 1912 trimestrul prim și al doilea. **Surducul mare** din 15/2 1911 până în 15/2 1912. **Custelnic** pe 1910 și din 1911 până în 1/5. **Aiudul de sus** pe 1912 sem. 1. **Minezul de Câmpie** pe timpul din 1/1 1908 până în 1/7 1909. **Ragla** pe 1912 până în 1/11.

Proprietar-editor: **AUREL C. DOMȘA.**

Redactor respons.: **AUGUSTIN GRUIȚIA.**

Material crud curat! Fabrici curate!

Numai cele mai bune, scrupulos alese și curățite materiale se folosesc la producerea **Săpunului-Schicht**. Nu numai toate aparatele, căldările și mașinile, ci și localitățile se țin strict curate, ca din fabrici curate să se poată da întru adevăr săpun curat. Claritatea **Săpunului-Schicht** și neimitabila sa calitate este rezultatul nenumăratelor încercări și a experiențelor de zeci de ani.

Cel mai bun pentru înmuierea rufelor este **Extractul de spălat „FRAUENLOB“!**

(63) 2—?

Săpun curat! Rufe curate!

Rufele numai atunci pot fi neexceptionabil curate, fără a se strica, dacă se folosește la spălatul lor săpun curat și nefalșificat. Noi garantăm cu 25.000 Cor., că **Săpunul-Schicht** cu marca **Cerb**, este absolut scutit de ingredientele vătămătoare țesăturilor. Toate eluțiile și invențiile științifice și tehnice a timpului modern se întrebunțează la producerea **Săpunului-Schicht**, ca acela să fie eminent și după posibilitate ieftin. Statornic se lucră la perfecționarea și nobilitarea lui.

Cel mai bun pentru înmuierea rufelor este **Extractul de spălat „FRAUENLOB“!**

Reuniunea de Consum ca societate pe acții în Bouștarul inferior.

Convocare.

„Reuniunea de Consum ca societate pe acții în Bouștarul inferior“ își va ține

a V-a adunare generală extraordinară Duminecă, în 9 Iunie st. n. a. c. în localitatea institutului la 3 ore p. m. la care On. acționari sunt rugați a lua parte în persoană sau prin delegați.

PROGRAM:

1. Raportul direcțiunii despre agendele institutului pe anul V. de gestiune.
2. Raportul comisiunii de supraveghiere.
3. Decidere asupra profitului curat.
4. Dărea absolutorului.
5. Alegerea comitetului de supraveghiere pe 2 ani.
6. Inmulțirea capitalului social și modificarea §-lui 6 din statute.
7. Eventuale propuneri.

Direcțiunea.

Contul Bilanț. — MÉRLEG számla.

la 31 Decembrie 1911.

1911 december hó 31-én.

Active — Vagyon.	
Cassa — Pénztár	2414.85
Márfa în 2 prăvălii la 2 debitori —	
Árucikkek 2 üzletben 2 adósnál	5203.18
Mobiliar — Butorzat	373.68
	<hr/>
	7991.71

Pasive — Teher.	
Capital social — Alaptőke	1200.—
Creditori — Adóságok	3633.26
Fond de rezervă — Tartalék alap	555.46
Rem. neridicată — Fel nem vett jutalék	24.55
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	49.12
Profit curat — Tiszta nyereség	2529.32
	<hr/>
	7991.71

Contul profit și Pierderi. — Nyereség és veszteség számla.

Egite — Kiadás.	
Spese generale — Általános költség	82.38
Interese — Kamat	240.—
Dare — Adó	147.68
Salare — Fizetések	1088.80
Profit curat — Tiszta nyereség	2529.32
	<hr/>
	4088.18

Intrate — Bevétel.	
Profit la accis — Nyereség a fogyasztási adónál	8.66
Profit la márfuri — Nyereség árucikkeknel	4079.52
	<hr/>
	4088.18

Bouștarul inf., la 31 Dec. 1911. — Alsóbauczár, 1911 évi december hó 31-én.

Romul Răca m. p.
director — igazgató.Petruț Răca m. p.
cassar — pénztárnok.Iosif Olariu m. p.
contabil — könyvelő.

Membrii în direcțiune: — Igazgatósági tagok:

Delinesc Petru m. p. Obrejan Ion m. p. Aglicer Ion m. p. Răca Petruț m. p.

Contul Bilanțului și al profitului examinându-le și confruntându-le cu cărțile principale și auxiliare le-am aflat exacte și în consonanță.

A mérleg számlát és nyereség számlát a fő és segédkönyvekkel összehasonlítván és megvizsgálván, helyeseknek és megfelelőeknek találtuk.

Bouștarul inf., la 31 Ianuarie 1912. — Alsóbauczár, 1912 évi január hó 31-én.

Toltiș Rusalin m. p.

Simulesc Moise m. p.

Răca Dănilă m. p.

membrii în comisia de supraveghiere — felügyelő bizottsági tagok.

(66) 1-1.

Ingrijiti-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația Esehiana de Ajutorare Reciprocă“.

La aceasta asociație poate să se facă membru ori care persoană dela etatea de 21—80 ani. Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, deja după un an de membre i-se solveste moștenitorului un ajutor de 2000 cor., iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membre, priu oare care nenorocire neputincios de muncă, i-se solveste până când trăiește o rentă lunară de 50 cor. Dacă un membru trăiește 30 de ani de a încriere, poate ridica în bani gata 2000 cor. însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solveste membrului până ce trăiește o rentă lunară de 50 cor. Feste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul nu e obligat a solvi. Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membre toate plătirile se pot sista rămânând membrul asigurat pe o suma mai mică. Se pot semna 1—2 cuote (2000—4000 cor.). Atestat medical nu se recere.

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de mărițuri, poate fiecare a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semna 1—2 cuote (2000—4000 cor.). Dacă o fată după 3 ani de membre rămâne orfană, înceată solvirea taxelor, iar la măriș, fata primește suma asigurată, ori dacă nu se măriș, la împlinirea etății de 24 de ani. Fetele mici plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar la dată după naștere.

Răposând o fată după 3 ani de membre, solvim erezilor suma asigurată. Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote semnate până la 15.000.000 cor. și 215.000 cor. fond de garanță.

Prospecte și blancete trimitem gratuit. Aplicăm secretari în toate orașele și barbați de încredere în toate comuncle.

Asociația Esehiană de Ajutorare Reciprocă. (7) 10—24

Direcțiunea pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár, Hunyadi-utca 4. szám.)

MOBILE

Dormitoare, prăvălii, chilii de domni, saloane, aranjare completă de hotel, cafele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se expediezi ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési Vállalat
Budaörs, IV. Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 64—104 (Kőszönti városháza mellett).

Te săgetează? (Ai dureri?)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elsa-hapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica Centrale Nr. 122 (Zágráb).

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, înțețează durerile; repede și sigur vindecă: reumă, spure, slăbire de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă și multe alte morhuri aci nepomenite! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără-pă-reche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morhuri provenite din curent ori ră-ceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă e numele «Feller». 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cuno-știță, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elsa-hapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgâr-ciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, ame-teală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 cor. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la co-mande să adresăm curat așa:

Eugen V. Feller, apotecar
STUBICA Centrale 122. (com. Zagrab).
(33) 15-24

Dacă nu poți

mâncă și te simți rău îți aduc ajutor sigur
— de medici aprobate —

Caramelle de mintă pipărată

pentru stomac, ale lui *Kaiser*.

Vei căpăta poftă bună, stomacul ți-se regulează din nou și se întărește.

La ture mai lungi sunt indispensabile având efectul înviorării și înprospătării.

Pachete de 20 și 40 fil. se află la farmacia **Carol Schiessl** în Balázsfalva.
(92) 10-10

In Editura Tipografiei și Librăriei
„DOINA” din Beiuș
a apărut:

Foiletoane

de

Alexandra Cluza

un volum elegant și bogat, care va face plă-cere amatorilor de o lectură selectă. Prețul Cor. 1.60 plus 10 b. porto. Pentru România Lei 1.80 plus 20 b. porto. Comandele să se adreseze Librăriei „Doina” în Beiuș (Belé-nyes) Ungaria.
(64) 2-3

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 săli aranjate foarte modern,
supraveghiere medicală constantă.
Telephon 88-99.

Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29.
Consultațiuni dela orele 8-9 a. m. și
4-5 p. m.

(8) 20-52 Director-șef.
Dr. Cosmutza.

Un admirabil tablou după originalul
marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic vovod, ne pare din acest
tablou cu o putere de sugestie extraordinară.
Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat.
din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1.50 fil.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare”

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele
financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Parteniu Cosma**,
directorul executiv al „Albinei” și prezidentul „Solidarității”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca
și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asi-
gurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiile cele mai
favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la
agenții și bărbaiți de încredere ai societății.

Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând
în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice
afaceri de asigurare fără deosebire, că aceste afaceri sunt făcute la
ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

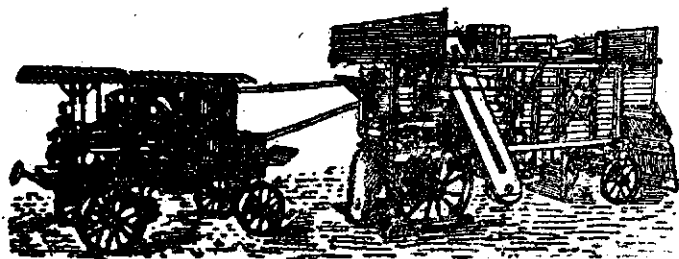
„Banca generală de asigurare”
Sibiu—Nagyszeben. Edificiul „Albina”.

(1) 22-52.

NOUĂ FIRMĂ ROMÂNEASCĂ.

IOAN V. FÊT

BUDAPESTA, Nagymező-utca 36. 1/2

Motoare cu benzin, ulei brut și gaz, dela 3 HP. în sus.

Tot felul de mașini și instrumente agricole, ca: Treerătoare cu motor,
mânaș și mâna, pluguri, grăpi etc. Pompe de fântâni și incendiu cu forță motorică.
Mori, Mașini de sămănat cu mâna, cari în urma ieftinătății, precisiunii
și manuei ușoare sunt indispensabile pentru fiecare agricultor.

Prețuri moderate, catalog ilustrat și preliminar la dorință gratis și franco.

(55) 13-20

Cumpărați numai de la Români!

In atențiunea economilor:

Stropitoare de vie

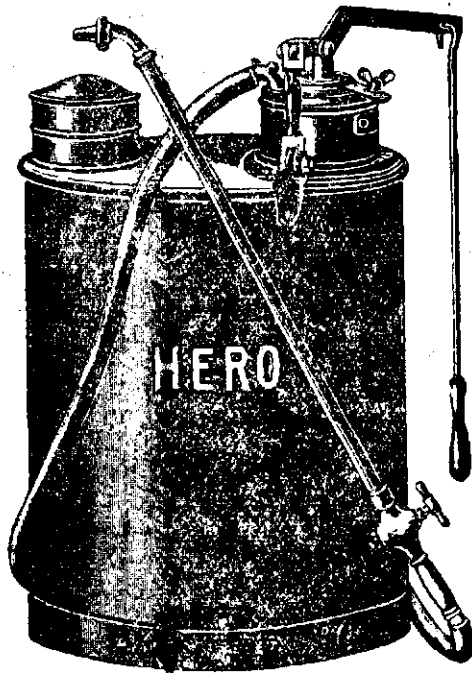
— sistem Vermorel Eclair, —
calitate superioară, — sistem
Hero, Danubia și Austria,
neintrecute până acum, — se
află de vânzare la societatea
comercială

„Consum“ din Blaj

Tot acolo se găsește în
mare depozit piatră vântată,
bast pentru legat via, prima,
Majunga — și toți articolii și
instrumentele de lipsă economilor.

Mare depozit de cement, plache de izolat,
hârtie cătrănită și asfaltată de acoperit,
drot cu spini și sârmă de îngrădit.

60. 6—10

Mare cinstință și bună.

Vânzare en gros și detail.

Nicotinul e venin!

Țăbacul e scump!

Îți vei păstra sănătatea!

Poți să cruti mai multe sute de co-
roane, dacă te vei cumpăta în fumat,
sau, dacă te vei desvâța de obiceiul acesta.

O pastilă de Havanna

Îți ia pofta de fumat pe mai multe ore
înainte.

O cutie suficientă pe o săptămână, costă 40 fl.

Legal ocrotită.

Legal ocrotită.

Se poate căpăta pretotindine!

Vanzătorilor se dă rabatt.

Reprezentanța generală:

Vânzare și depozit de Bomboane-
Caviar și Pastile de Havanna în

Budapesta.

VII. Arena-ut 19. II. emelet 7. Telefon 102-38.

(62) 3—4

Serviciu prompt și cinstit.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomanda

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premiu ieftin.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termin fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asig-
urări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. peorale pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la	
încep anulului 1911	K. 5,275,798-23
Capitale asigurate pe viață achitate	„ 5,146,556-36
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1911	foc „ 127,763,744 —
	vieată „ 10,931,322 —
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2.520,492 —

Prospecte și informații se dau gratuit la
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

15. 52—7

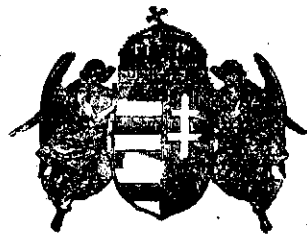
La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fier pentru
clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric

4. 21—52

□ elopotele găurite □

de mine inventate și mai de
multe ori premiate, cari sunt
provăzute în partea superioară —
ca violina — cu găuri după figura
S și pentru aceea au ton mai in-
tensiv, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrarea mai voluminoasă,
decât cele de sistem vechiu, așa
că un clopot patent de 327 kg.
este egal în tonul unui clopot
de 461 kg. făcut după sistemul
vechiu. Mai departe se recomandă
spre facerea scaunelor de fier
bătut, de sine stătătoare, —
spre preajustarea clopotelor
vechi cu ajustarea de fier
bătut — ca și spre turnarea de
toace de metal.

Prețuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.